Povědomí
a postoje školní mládeže k neziskovým organizacím

Miluše Ptáčková

Bakalářská práce
2018

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta multimediálních komunikací

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta multimediálních komunikací
Ústav marketingových komunikací
akademický rok: 2017/2018

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE
(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení:	**Miluše Ptáčková**
Osobní číslo:	**K15226**
Studijní program:	**B7202 Mediální a komunikační studia**
Studijní obor:	**Marketingové komunikace**
Forma studia:	**kombinovaná**
Téma práce:	**Povědomí a postoje školní mládeže k neziskovým organizacím**

Zásady pro vypracování:

1. Zpracujte rešerši odborné literatury v oblasti neziskového sektoru s orientací na nestátní neziskové organizace v českém prostředí, specifikujte charakteristické znaky zvolené cílové skupiny.
2. V návaznosti na teoretické poznatky vytyčte cíl práce, metodický postup a stanovte výzkumné otázky.
3. Realizujte marketingový výzkum formou on-line dotazníkového šetření u cílové skupiny na základě zvolené metodiky.
4. Na základě získaných výsledků šetření zodpovězte stanovené výzkumné otázky, formulujte závěry a zhodnoťte dosažení cíle práce.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná**

Seznam odborné literatury:

ČEPELKA, Oldřich. 2003. Průvodce neziskovým sektorem Evropské unie. Liberec: Omega, ISBN 80-902-3763-0.
LANGMEIER, Josef a Dana KREJČÍŘOVÁ. 2006. Vývojová psychologie. 2., aktualiz. vyd. Praha: Grada. Psyché (Grada). ISBN 80-247-1284-9.
NAKONEČNÝ, Milan. 2014. Motivace chování. 3., přeprac. vyd. V Praze: Triton. ISBN 978-807-3878-306.
NENADÁL, Jaroslav. 2016. Systémy managementu kvality: co, proč a jak měřit?. Praha: Management Press, ISBN 9788072614264.
REKTOŘÍK, Jaroslav. 2010. Organizace neziskového sektoru: základy ekonomiky, teorie a řízení. 3., aktualiz. vyd. Praha: Ekopress. ISBN 978-808-6929-545.

Vedoucí bakalářské práce: **PaedDr. Marcela Göttlichová**
Ústav marketingových komunikací

Datum zadání bakalářské práce: **31. ledna 2018**

Termín odevzdání bakalářské práce: **27. dubna 2018**

Ve Zlíně dne 3. dubna 2018

doc. Mgr. Irena Armutidisová
děkanka

UNIVERZITA TOMÁŠE BATI VE ZLÍNĚ
Fakulta multimediálních komunikací
L.S.
①

Mgr. Josef Kocourek, PhD.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ/DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské/diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby [1)];
- beru na vědomí, že bakalářská/diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému a budedostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou/diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 [2)];
- podle § 60 [3)]odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 [3)]odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou/diplomovou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské/diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské/diplomové práce využít ke komerčním účelům.

Ve Zlíně 5. 4. 2018 MILUŠE PTÁČKOVÁ

Jméno, příjmení, podpis

---

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevýdělečně zveřejňuje bakalářské, diplomové, disertační a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy. Vysoká škola disertační práce nezveřejňuje, byla-li již zveřejněna jiným způsobem.

(2) Bakalářské, diplomové, disertační a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

(4) Vysoká škola může odložit zveřejnění bakalářské, diplomové, disertační a rigorózní práce nebo jejich části, a to po dobu trvání překážky pro zveřejnění, nejdéle však na dobu 3 let. Informace o odložení zveřejnění musí být spolu s odůvodněním zveřejněna na stejném místě, kde jsou zveřejňovány bakalářské, diplomové, disertační a rigorózní práce, jíž se týká odklad zveřejnění podle věty první, jeden výtisk práce k uchování ministerstvu

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní vnitřní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacího zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst. 3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédne k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

O potřebnosti neziskových organizací se vědělo už v dávných dobách. U vzniku prvních neziskových organizací stály církve, které pomáhaly materiálně, např. sbírkou oblečení pro potřebné, nebo při zájmových činnostech. Pomáhaly a zprostředkovávaly pomoc při stavbách domovů, sdružovaly dobrovolníky z celého světa. Fungovaly tam, kde to stát ještě neuměl, nebo neměl možnost. V dalších letech neziskové organizace přibývaly a rozšiřovaly se oblasti jejich působení, např. ochrana přírody, zdravotnictví, školství, kultura, sport apod. Cílem bakalářské práce je zjištění úrovně povědomí mládeže ve věku 14 let o působení neziskových organizací ve zvoleném regionu, znalost jejich poslání a aktivit. Současně zda některé neziskové organizace sama navštěvuje a případně, jestli, kdyby věděla o takové možnosti, se také sama zapojila.

Klíčová slova: neziskové organizace, dobrovolnictví, společenská zodpovědnost firem, studenti gymnázií, žáci základních škol

ABSTRACT

The need for non-profit organizations was known a long time ago. The first non-profit organizations were founded by churches that helped materially, for example: a collection of clothing for poor people or interesting activities. They helped and mediated help in building homes, associating volunteers from the whole world. They worked where the state had not yet been able to, or where had no option. In next years non-profit organizations have increased and expanded their areas of activity, for example nature protection, health care, education, culture, sports, etc. The aim of this bachelor thesis is to determine the level of awareness of 14 years old children, about the activities of non-profit organizations in the chosen region and their missions and activities. At the same time, the goal is to find out, if they are attending some nonprofit organizations, and if they also would like to join them in helping, if there would be such a possibility.

Keywords: non-profit organizations, volunteering, corporate social responsibility, grammar school students, elementary school pupils

Na tomto místě bych ráda poděkovala PaedDr. Marcele Göttlichové za cenné připomínky, odborné rady a konzultace, kterými přispěla k vypracování této bakalářské práci. Dále děkuji všem školám a žákům za aktivní spolupráci při získávání údajů pro výzkumnou část práce. Velký dík patří i mým dcerám za jejich podporu.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD **9**
I TEORETICKÁ ČÁST **10**
1 NÁRODNÍ HOSPODÁŘSTVÍ **11**
1.1 ROZDĚLENÍ NÁRODNÍHO HOSPODÁŘSTVÍ 11
1.2 ZISKOVÝ SEKTOR 11
1.3 NEZISKOVÝ SEKTOR 11
2 CHARAKTERISTIKA NEZISKOVÝCH NEVLÁDNÍCH ORGANIZACÍ **12**
2.1 VEDENÍ NEZISKOVÉ ORGANIZACE 14
2.2 NEZISKOVÉ ORGANIZACE PODLE ČESKÉHO STATISTICKÉHO ÚŘADU 14
2.3 ZDROJE FINANCÍ 15
2.4 POČET NEZISKOVÝCH ORGANIZACÍ V ČR 16
3 DOBROVOLNICTVÍ **17**
3.1 DEFINICE DOBROVOLNICTVÍ: 17
3.2 ZÁKON O DOBROVOLNICKÉ SLUŽBĚ 18
3.3 MOTIVY DOBROVOLNÍKŮ 18
3.4 FORMY A OBLASTI DOBROVOLNICTVÍ 19
3.4.1 Dobrovolnictví ve zdravotnictví a sociálních službách 19
3.4.2 Dobrovolnictví v kultuře 21
3.4.3 Dobrovolnictví ve sportu 21
3.4.4 Dobrovolnictví s dětmi a mládeží 21
3.4.5 ISIC 22
3.4.6 Dobrovolnictví v ekologii 23
3.4.7 Mezinárodní dobrovolnictví a rozvojová spolupráce 23
4 SPOLEČENSKÁ ODPOVĚDNOST FIREM (SOF) **25**
4.1 CSR V OLOMOUCKÉM KRAJI 26
4.2 OCENĚNÍ DOBROVOLNICTVÍ 26
5 MLÁDEŽ **27**
5.1 VYMEZENÍ OBDOBÍ DOSPÍVÁNÍ 27
5.2 SOCIALIZACE DOSPÍVAJÍCÍCH 28
5.3 EMANCIPACE OD RODINY 29
5.4 NAVAZOVÁNÍ VZTAHŮ S VRSTEVNÍKY 29
5.5 ŠKOLA 29
6 MARKETINGOVÝ VÝZKUM **30**
6.1 ZPŮSOBY MARKETINGOVÉHO VÝZKUMU 30
6.2 METODY SBĚRU DAT 30
7 CÍL, VÝZKUMNÉ OTÁZKY A METODIKA PRÁCE **32**
II PRAKTICKÁ ČÁST **34**
8 DOTAZNÍK **35**

8.1 PŘÍPRAVA DOTAZNÍKU 35
8.2 VYHODNOCENÍ DOTAZNÍKU 35
8.3 VÝSLEDKY ŠETŘENÍ 36
9 SHRNUTÍ 46
ZÁVĚR 48
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY 49
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK 52
SEZNAM OBRÁZKŮ 53
SEZNAM TABULEK 54
SEZNAM PŘÍLOH 55
UŽ JSTE SE NĚKDY SETKALI S POJMEM NEZISKOVÁ ORGANIZACE? 56

ÚVOD

To, jak je dobrovolnictví u nás provázáno, jak ho využíváme denně a jak si už ani nedokážeme život bez dobrovolníků představit, názorně vidíme na příkladu jedné rodiny. Ráno odveze maminka svoji babičku do stacionáře, kde je o ni postaráno až do odpoledne. Mezitím vezme svoje děti a jde si s nimi hrát do dětského centra. Odpoledne jdou starší děti do zájmových kroužků, jako např. do badmintonu, nebo Junáku, kde se učí, jak si „rozumět" s přírodou. V charitě vyzvedne berle zapůjčené manželovi, který si zlomil nohu. Vedle sousedům, kterým voda zatopila sklep, přijedou dobrovolní hasiči vodu odčerpat. Sama jde k večeru do nemocnice, kterou jako dobrovolnice navštěvuje a povídá si se starými lidmi, kteří už nikoho nemají.

Proč vzniklo tolik neziskových organizací a stále vznikají nové a nové? Je to z části proto, že ne vždy se stát umí postarat o všechno, co je třeba. Dále také nedůvěra ve státní instituci a přebírání některých činností samotnými občany, kterým není jedno, co se kolem nich děje. Dobrovolníci se často věnují zájmovým činnostem, v oblasti kultury, ochrany přírody, vzdělávání, pomoci ve zdravotnictví při péči o seniory, nebo o zdravotně či mentálně postižené lidi.

To vše bylo také motivem, proč se předložená bakalářská práce zabývá povědomím a postoji školní mládeže k neziskovým organizacím. Primárním důvodem pak je potřeba zapojit jedince ve větší míře do aktivit neziskových organizací již od útlého věku. S tím rovněž souvisí i základní výzkumná otázka, která hledá odpověď na to, zda děti ve věku 14 let znají pojem neziskové organizace, přesněji pak nestátní neziskové organizace, uvědomují si jejich působení v daném regionu, potvrdí znalost konkrétních organizací a současně zda využívají jejich nabídky aktivit, případně při potřebném množství informací by se rády do těchto aktivit zapojily.

Cílem práce bude zodpovězení stanovených výzkumných otázek, které jsou vyústěním teoretické části opírající se o rešerši a studium odborných materiálů. V praktické části bude realizován marketingový výzkum prostřednictvím on-line dotazníkového šetření za účasti skupiny asi 150 žáků osmých tříd základních škol a rovněž tercie na osmiletém gymnáziu. Žáci navštěvují základní školy v Bohuňovicích a v Prostějově a gymnázium v Prostějově.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 NÁRODNÍ HOSPODÁŘSTVÍ

1.1 Rozdělení národního hospodářství

Podle odvětví

- odvětví výroby a služeb

Sektoru

- primární, prvovýroba, sekundární a terciální

Vlastnictví

- soukromé a veřejné

Financování provozu

- ziskový a neziskový sektor (Ekonomika, 2017)

1.2 Ziskový sektor

Ziskovým sektorem, jak jej popisuje Veigendová (2011, s. 11), rozumíme tu část národního hospodářství, která je financována z prostředků získaných subjekty ziskového sektoru z prodeje statků za tržní cenu. Cílovou funkcí ziskového sektoru a tudíž i organizací, které v jeho rámci podnikají, je zisk.

1.3 Neziskový sektor

Neziskový sektor podle Čepelky (2003, s. 15) představují spolky (do roku 2013 občanská sdružení), nadace, nadační fondy, zařízení církví a obecné prospěšné společnosti (které vznikly do roku 2013), které vyvíjejí činnost buď ve prospěch svých členů (zájmové činnosti), anebo ve prospěch veřejnosti (a to i tehdy, když vzbuzují reakci svých odpůrců). Jsou to tedy přirozenou součástí společnosti založené na svobodě a solidaritě občanů. Na občanské společnosti. Jsou to organizace, které vyplňují prostor mezi trhem, státem a rodinou.

2 CHARAKTERISTIKA NEZISKOVÝCH NEVLÁDNÍCH ORGANIZACÍ

Termínů charakteristik neziskových nevládních organizací je celá řada.

„Definice dle: L. M. Salamona a německého sociologa H. K. Anheiera:

- Organizovanost
- Soukromý charakter a nezávislost na státu
- Nerozdělování zisku
- Samosprávnost
- Dobrovolnost“ (Frištenská, 2014, s. 3)

Podle definice zpracované Radou vlády pro nestátní neziskové organizace, jsou za NNO považovány tyto právní formy soukromého práva:

- **„Spolky a pobočné spolky** (nově podle NOZ), dříve občanská sdružení a jejich organizační jednotky (podle zákona č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů),
- **Nadace a nadační fondy** (dříve podle zákona č. 227/1997 Sb., o nadacích a nadačních fondech, nyní podle NOZ).
- **Účelová zařízení církví**, zřizované církvemi a náboženskými společnostmi podle zákona č. 3/2002 Sb., o svobodě náboženského vyznání a postavení církví a náboženských společností, v platném znění; dříve Církevní právnické osoby
- **Obecně prospěšné společnosti** podle zákona č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech (nyní již zrušeného; existující obecně prospěšné společnosti však podle něj stále fungují)
- **Ústavy** (podle NOZ)
- **Školské právnické osoby**, registrované Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy a zahrnující ve významné převaze také církevní školy.“ (Neziskovky, 2015)

Tabulka 1: Typologie neziskových organizací v ČR podle sledovaného zájmu

	Vzájemně prospěšný	Obecně prospěšný
Funkce servisní	1. Tradiční zájmové organizace - sport, - rekreace, - komunitní rozvoj, -zájmové spolky	2. Nové servisní organizace - sociální a zdravotní péče, - vzdělávání, - humanitární pomoc, charita
Funkce advokační	3. Tradiční advokační organizace - odbory, - zaměstnanecké svazy, - profesní organizace (komory) - politické strany	4. Nové advokační organizace - ochrana životního prostředí a práv zvířat, - ochrana lidských práv, - ochrana neziskových práv (práv spotřebitelů, minorit ...)

Zdroj: Frič. https://www.vlada.cz/assets/ppov/rnno/dokumenty/studie_fric_pro_web.pdf

Graf č. 1 Know-how úspěšné neziskovky (Zdroj: ŠEDIVÝ, Marek a Olga MEDLÍKOVÁ. 2017. Úspěšná nezisková organizace. S. 7)

2.1 Vedení neziskové organizace

„Atmosféra dobrovolnické pomoci a filantropické, či lidumilné cítění jsou přítomné v podobě neformálních komunitních skupin, náboženských organizací či dobročinných neziskových organizací ve většině lidských společenství. Tento morální postoj nemá nikde jinde konkrétnější formu a obsah, jako v práci člena správní rady neziskové dobrovolnické organizaci.“ (Ingram, 1998, s. 3)

Jak dále Ingram uvádí (1998, s. 5-16), efektivita organizace závisí na efektivitě vedení. Vedení organizací stále více vyžaduje nejen schopných manažerů, ale i správních rad.

Mezi základní povinnosti správní rady u neziskové organizace patří:

- Určení poslání a cílů organizace
- Výběr výkonného ředitele
- Podpora výkonného ředitele organizace a hodnocení jeho výkonu
- Zabezpečení efektivního plánování organizace
- Zabezpečení potřebných zdrojů
- Efektivně řídit tyto zdroje
- Určování, monitorování a posilňování programů a služeb organizace
- Posilňování pozitivního vnímání organizace veřejností
- Zabezpečení právní a etické bezúhonnosti a prosazování odpovědnosti
- Nábor a zaškolení nových členů správní rady a hodnocení činnosti správní rady

2.2 Neziskové organizace podle Českého statistického úřadu

- „V roce 2014 bylo 129 061 NNO, což činí meziroční růst o 1,35 %
- NNO se v roce 2014 podílely na tvorbě HDP České republiky ve výši 1,74 %.
- V roce 2014 pracovalo pro český neziskový sektor přes 107 tisíc zaměstnanců
- V roce 2014 pro český neziskový sektor odpracovali dobrovolníci 45,6 miliónů hodin v hodnotě 5,8 miliard korun.
- V případě dobrovolnictví pro český neziskový sektor, došlo v roce 2014 k meziročnímu růstu o 4 %
- V roce 2014 došlo u českého neziskového sektoru k největšímu růstu příjmů (o 6,9 %) u transferů od obyvatelstva (v podobě darů a členských příspěvků) a také transferů od vládních institucí o 4 %.“ (ČSU, 2017)

2.3 Zdroje financí

Kde neziskové organizace hledají zdroje pro svoji činnost?

Podle Rektoříka (2010, s. 95) můžeme dělit zdroje neziskových organizací podle různých kritérií a klasifikací:

Charakter zdroje:

- Finanční prostředky – zdroje
- Nefinanční prostředky – zdroje (věci, dary, čas, informace apod.)

Geografický původ:

- Domácí
- Zahraniční

Původ prostředků:

- Interní zdroje neboli zdroje z vlastní činnosti
- Externí zdroje, kde podporujícím subjektem jsou:
  - Veřejné zdroje – veřejná správa
  - Individuální zdroje – jednotlivci
  - Soukromé zdroje – soukromé právnické osoby (nadace, nadační fondy, podnikatelské subjekty, živnostníci)

Způsobu nabití:

- Přímé
- Nepřímé (daňové úlevy, symbolický nájem, práce odvedená dobrovolníky)

Tabulka 2: Objem dotací poskytnutých NNO z jednotlivých veřejných rozpočtů a státních fondů v roce 2015 dle úrovně rozpočtu (v tis. Kč)

Státní rozpočet	9 765 275
Rozpočty krajů a hl. m. Prahy	2 297 863
Rozpočty obcí (bez hl. m. Prahy)	3 685 142
Státní fondy	737 097
Celkem	**16 485 378**

Zdroj: Rozbor financování nestátních neziskových organizací, 2015

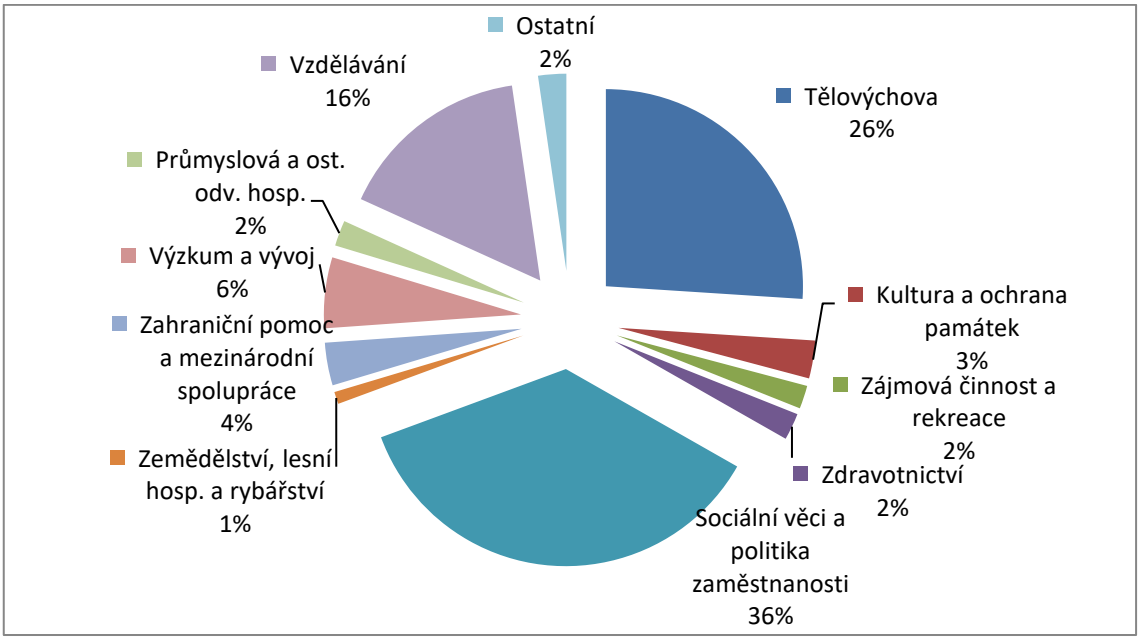

Graf č. 2: Podíl objemu dotací poskytnutých NNO ze státního rozpočtu dle odvětví (*Zdroj*: *Rozbor, 2015, s. 15.)*

2.4 Počet neziskových organizací v ČR

Tabulka 3: Počet registrovaných NNO v ČR

	1990	1995	2000	2005	2010	2015
Občanská sdružení	3879	26814	42302	54963	72111	-
Nadace	-	4253	282	368	449	495
Nadační fondy	-	-	735	925	1205	1442
Obecně prospěšné společnosti	-	-	557	1158	1958	2894
Evidované právnické osoby	-	-	-	4605	4352	-
Organizační jednotky sdruž.	-	-	-	33178	31166	-
Zapsané ústavy	-	-	-	-	-	388
Církevní organizace	-	-	-	-	-	4166
Spolky	-	-	-	-	-	89584
Pobočné spolky	-	-	-	-	-	26423

Zdroj: Rozbor, 2015, s. 26.

3 DOBROVOLNICTVÍ

3.1 Definice dobrovolnictví:

- „Dobrovolná činnost je nepovinná. To, co dobrovolník dělá, dělá z vlastní (dobré) vůle.
- Dobrovolná činnost přináší užitek jiným lidem. Činnost dobrovolníka by měla přinášet prospěch druhým lidem, a to především těm, s kterými není dobrovolník v rodinném, přátelském či sousedském vztahu.
- Za výkon dobrovolné činnosti není poskytována hmotná odměna. Jedná se o činnost, kterou dobrovolník dělá bez nároku na hmotnou či finanční odměnu. To ovšem neznamená, že dobrovolník ze své činnosti nemůže mít žádný prospěch.“ (Chci být dobrovolníkem, 2017, s. 3)

„Největší a nejdelší tradicí dobrovolnictví na našem území mají církevní charitativní organizace, jejichž posláním bylo a stále je pomáhat lidem v nouzi, lidem nemocným, starým a opuštěným. Jejich činnost však začaly postupně doplňovat i další dobročinné a filantropické spolky a nadace.

Jedním ze specifických milníků v historii dobrovolnictví u nás je doba Národního obrození, kdy došlo k významnému rozvoji spolkové činnosti. Křesťanské hodnoty byly stále živé, ale v této době byly národ a kultura důležitější než víra. Rychle vzrostl počet společností, nadací a spolků, které se věnovaly rozvoji národní kultury, umění, vědy a vzdělávání. Většina lidí se v nich angažovala jako dobrovolníci. Rostoucí trend pokračoval i po vzniku Československé republiky v roce 1918. Rozmach vývoje neziskového sektoru a dobrovolnictví však byl přerušen 2. Světovou válkou a komunistický režim, který následoval od r. 1948, dobrovolnou činnost a celý spolkový život zastavil. Zapojení občanů do života společnosti bylo poté často pouze formální, vynucené režimem.

K obnovení činnosti nestátních neziskových organizací a myšlenky dobrovolnictví došlo až po roce 1989. V současné době se zvyšuje počet lidí, kteří se u nás zapojují do dobrovolnických projektů a programů a zlepšuje i obecné povědomí o dobrovolné činnosti.“ (Chci být dobrovolníkem, 2017, s. 4)

3.2 Zákon o dobrovolnické službě

„V České republice je dobrovolnictví upraveno zákonem od 1. ledna 2003 Zákonem o dobrovolnické službě (Zákon č. 198/2002 S.) a novelizován 5. června 2017 zákonem č. 86/2014 Sb.

Tento zákon upravuje podmínky, za kterých **stát podporuje dobrovolnickou službu** organizovanou podle tohoto zákona a vykonávanou dobrovolníky bez nároku na odměnu. Jedná se o pomoc nezaměstnaným, osobám sociálně slabým, zdravotně postiženým, seniorům, příslušníkům národnostních menšin, imigrantům, osobám po výkonu trestu odnětí svobody, osobám drogově závislým, osobám trpícím domácím násilím, jakož i pomoc při péči o děti, mládež a rodiny v jejich volném čase, pomoc při přírodních, ekologických nebo humanitárních katastrofách, při ochraně a zlepšování životního prostředí, při péči o zachování kulturního dědictví, při pořádání kulturních nebo sbírkových charitativních akcí pro osoby uvedené v písmenu a pomoc při uskutečňování rozvojových programů a v rámci operací, projektů a programů mezinárodních organizací a institucí, včetně mezinárodních nevládních organizací. **Dobrovolníkem se může stát** osoba starší 15 let a vykonává dobrovolnickou službu na základě smlouvy. Přijímající organizací podle tohoto zákona je fyzická osoba, nebo veřejně prospěšná právnická osoba, pro jejíž potřebu je dobrovolnická služba vykonávána, způsobilá uzavřít smlouvu s vysílající organizací a schopná dostát závazkům z této smlouvy. Dobrovolníkovi za výkon dobrovolnické služby nenáleží odměna. (Zákony pro lidi, 2017)

3.3 Motivy dobrovolníků

Proč dobrovolníci nabízejí svůj volný čas a co je naopak odrazuje? Jak uvádí Tošner a Sozanská, (2002, s. 44) jsou to hlavně tyto motivy:

Co dobrovolníky podporuje

- Mají pocit, že jsou oceňováni
- Uvědomují si, že jejich přítomnost něco znamená
- Mají naděje na změnu, postup ve své činnosti
- Dostává se jim uznání veřejnosti i soukromě
- Mají pocit, že dokážou zvládnout předkládané úkoly
- Mají pocit sounáležitosti a týmové práce spolupracovníků

- Podílejí se na řešení problémů, na rozhodování, i na stanovování cílů organizace
- Uvědomují si, že v důsledku jejich činnosti se děje něco podstatného
- Jejich osobní potřeby jsou uspokojovány

Co dobrovolníky brzdí

- Zjistí velký rozdíl mezi jejich očekáváním a skutečnou činností
- Mají pocit, že jejich pomoc je k ničemu
- Nedostanou žádnou zpětnou vazbu, ani pochvalu či ocenění
- Úkoly jsou příliš rutinní, žádná rozmanitost
- Cítí nedostatečnou podporu spolupracovníků
- Úkol či tým nepřináší téměř žádnou prestiž

3.4 Formy a oblasti dobrovolnictví

„Spektrum oblastí dobrovolnictví je široké a jednotlivé oblasti se mohou samozřejmě prolínat, ale pro zpřehlednění této problematiky zde využíváme dělení, které bylo formulováno v rámci Evropského roku dobrovolnictví v roce 2011.

- Dobrovolnictví ve zdravotnictví
- Dobrovolnictví v sociálních službách
- Dobrovolnictví v kultuře
- Dobrovolnictví ve sportu
- Dobrovolnictví s dětmi a mládeží
- Dobrovolnictví v ekologii
- Mezinárodní dobrovolnictví a rozvojová spolupráce
- Dobrovolnictví při mimořádných událostech.“ (Chci být dobrovolníkem, 2014, s. 11)

3.4.1 Dobrovolnictví ve zdravotnictví a sociálních službách

Spadá sem pomoc jak jednorázová, tak dlouhodobá. Dobrovolníci se věnují buď vybraným pacientům, nebo skupinám. Jak uvádí Tošner a Sozanská (2002, s. 42), je to jedna z nejpočetněji zastoupených oblastí. Řada nestátních neziskových organizací se v této oblasti postupně stává partnerem vlády a v posledních letech se také podílí na diskuzích o změnách v sociální politice a zejména o charakteru poskytovaných služeb. Zároveň je to

oblast, kde využití dobrovolníků vyžaduje profesionální přístup. Je třeba připravit nejen dobrovolníky na jejich činnost, ale i organizaci na jejich přijetí.

K nejznámějším sociálním a zdravotním neziskovým organizacím patří Česká katolická charita a její síť služeb, obdobná zařízení diakonie, FOKUS, POV – Pražská organizace vozíčkářů, řada zařízení pro seniory, dále Naděje, Sdružení zdravotně postižených, Společnost Duha, Výbor dobré vůle – Nadace Olgy Havlové a řada dalších.

V Olomouckém kraji působí tyto organizace:

- „Amelie – poskytuje bezplatnou psychosociální pomoc dospělým onkologicky nemocným a jejich rodinám
- Centrum pro rodinu s dvojčaty a vícerčaty – nabízí podporu a pomoc, dále pak předporodní kurzy, akce a výlety a pravidelná setkání
- Člověk v tísni – zaměřuje se na pomoc osobám a především rodinám, které se ocitly v tíživé sociální situaci
- Charita Olomouc – zřízena olomouckým arcibiskupem a svoji činnost vyvíjí v oblasti olomouckého regionu. Lidé se mohou zapojit např. ve Středisku Samarián pro lidi bez domova, Středisku sv. Vincence pro lidi s duševním onemocněním, Středisku sv. Alžběty pro lidi s tělesným handicapem, Středisku Khamoro pro etnické menšiny a další jednorázové nebo krátkodobé pomoci
- Charita Prostějov – poskytují tyto služby: zdravotní, pečovatelské, odlehčovací, chráněné bydlení, denní stacionář, charitní šatník, půjčovna kompenzačních pomůcek
- Charita Zábřeh – poskytuje zdravotní péči, sociální služby, organizuje humanitární pomoc a koordinuje dobrovolnickou službu
- Maltézská pomoc – pečuje o mládež, o nemocné, vozíčkáře, děti z dětských domovů, opuštěné staré lidi, vězně, chudé rodiny, lidi starající se o příbuzné postižené Alzheimerovou chorobou…
- Povzbuzení Snoezelen Olomouc – multismyslové relaxační centrum
- Sjednocená organizace nevidomých a slabozrakých pobočka Olomouc – přednášky, besedy návštěvy kulturních akcí, víkendové ozdravné pobyty, jednodenní zájezdy, půjčovna speciálních pomůcek
- Sjednocená organizace nevidomých a slabozrakých pobočka Prostějov

- SPOLU Olomouc – podpora lidí se zdravotním, primárně mentálním postižením v Olomouckém regionu, aby mohli žít a seberealizovat se v běžných podmínkách obvyklých pro jejich vrstevníky
- Středomoravská nemocniční Prostějov – dobrovolnické návštěvy pacientů
- Středomoravská nemocniční Šternberk
- TyfloCentrum Olomouc – poskytuje služby lidem s těžkým zrakovým postižením
- Zahrada 2000 – sociálně - rehabilitační centrum pro osoby s duševním onemocněním“ (Chci být dobrovolníkem, 2014)

3.4.2 Dobrovolnictví v kultuře

Tošner a Sozanská (2002, s. 42-43) sem zahrnují ochranu a revitalizaci kulturních památek, vytváření alternativních kulturních projektů, ať už divadla, moderní tance, výtvarné umění, či nekomerční hudby. Ze stovek jmenuje jako příklad Jazzovou sekci, Art fórum a Symposion.

3.4.3 Dobrovolnictví ve sportu

„Dobrovolníci ve sportu zajišťují nejrůznější činnosti nezbytné k provozování organizovaného sportu. Jedná se jak o práci vysoce odbornou, vázanou na určité vzdělání, jako trenéři a cvičitelé, tak také o práci nevyžadující odbornou způsobilost, jako pořadatelství, organizování, doprava, údržba atd.“ (Chci být dobrovolníkem, 2014)

3.4.4 Dobrovolnictví s dětmi a mládeží

Organizací, které se zaměřují na děti a mládež je celá řada. Patří sem dobrovolnictví ve školství, nebo při mimoškolních volnočasových aktivitách, jako jsou zájmové kroužky, nebo turistické oddíly.

V Olomouckém kraji působí tyto organizace:

- „ARPOK – přináší do škol globální rozvojové vzdělávání, pomáhá učitelům, jak učit aktuální témata dneška a otevřeně mluví se školáky, informuje i veřejnost a tak podporuje otevřenou a tolerantní společnost a aktivní zapojení lidí do dění kolem sebe
- Corazon – věnuje se volnočasovým aktivitám pro děti i rodiny s dětmi v areálu s koňmi, poníky a dalšími zvířaty

- Informační centrum pro mládež Prostějov – poskytují bezplatně informace a poradenství mladým lidem, jako jsou vzdělávání, práce, dobrovolnictví, cestování a volný čas
- Klub Salesiánského hnutí mládeže Prostějov – křesťanská NNO, která připravuje mladé lidi pro výchovnou činnost mezi dětmi a mládeží, jako vedení tábora, či jiných akcí, přípravu těchto aktivit, dále pak pro roli zdravotníka, instruktora sportovních akcí apod.
- Rodinné centrum Heřmánek – provozuje hernu s každodenním dopoledním programem
- Rozvišť lesní dětský klub Bažinka – lesní mateřská školka pro děti od dvou do šesti let“ (Chci být dobrovolníkem, 2014)

3.4.5 ISIC

„Sdružení ISIC je nezisková organizace, která stojí za ISIC kartou (Mezinárodní studentská identifikační karta). Karta ISIC je jediným mezinárodně uznávaným dokladem o stavu věrohodnosti studentů.

Poprvé vydaná v roce 1953, nyní se vystavuje studentům ve více než 130 zemích. Karta ISIC není exkluzivní. Všichni věrohodní studenti starší 12 let mohou bez ohledu na jejich národnost, rasu, pohlaví nebo náboženství zakoupit kartu ISIC za přijatelnou cenu. Prostřednictvím jedné karty získávají studenti ISIC zvýhodněný a zlevněný přístup k produktům, službám a zkušenostem, které se týkají všech aspektů života studentů, od licencí softwaru a kinematografického přístupu, ke knihkupectvím, hromadné dopravě, kavárnám a restauracím.

Prostřednictvím širokého spektra možností, které mají k dispozici držitelé karet, se asociace ISIC snaží hrát podpůrnou roli při zlepšování mezikulturního porozumění, zvyšování vzdělávacích příležitostí a usnadňování studentského života na celém světě. Souvisí to s tím, že karta ISIC byla od roku 1968 schválena Organizací spojených národů pro vzdělávání, vědu a kulturu (UNESCO).“ (ISIC, 2017)[1]

---

[1] The ISIC Associationis the non-profit organisation behind the International Student Identity Card (ISIC). The ISIC card is the only internationally accepted proof of bona fide student status. First established in 1953, the ISIC card is now issued to students in over 130

3.4.6 Dobrovolnictví v ekologii

Dobrovolníci sázejí stromy, starají se o říční toky, vychovávají k tomu i mládež, budují naučné stezky apod.

V Olomouckém kraji působí:

- „Hnutí Brontosaurus Jeseníky – pečují o přírodu i o zanikající památky a motivují mladé lidi
- Malá liška klub přátel přírody – vznikl v Olomouci, je součást celostátního sdružení Přátelé přírody ČR a jeho prostřednictvím celosvětového hnutí Přátelé přírody“ (Neziskovky, 2015)

3.4.7 Mezinárodní dobrovolnictví a rozvojová spolupráce

„Význam mezinárodní spolupráce pro neziskový sektor je značný. Neziskové, nevládní organizace (NNO) mají díky spolupráci s organizacemi v zahraničí podobného či stejného zaměření možnost získávat a přebírat zkušenosti v oblastech a činnostech, které v našem státě nebyly mnoho let zastoupeny. V současné době se význam mezinárodní spolupráce nezmenšil. Mezinárodní spolupráce tvoří nedílnou součást vývoje a růstu neziskového sektoru v našem státě a nevládní, neziskové organizace z České republiky mají již co předávat organizacím v zahraničí a jsou jim rovnocennými partnery.“ (Háblová, 2001, s. 5)

---

countries. The ISIC card is not exclusive. All bona fide students over the age of 12, regardless of thein nationality, race, gender or religion can purchase an ISIC card at an affordable price. Via one single card, ISIC students gain preferential and discounted access to products, services and experiences relevant to all aspects of student‘s life, from software licenses and Cinda access, to bookstores, public transport, cafés and eateries.

Through the wide range of opportunities available to cardholders, the ISIC Association aims to play a supporting role in improving intercultural understanding, increasing educational opportunities and facilitating student life across the world. Related to this, the ISIC card has been endorsed by the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO) since 1968.

Druhy zahraniční spolupráce:

„Bilaterární spolupráce:

Týká se dvoustranných dohod mezi organizacemi v ČR a příslušném státě, nebo i mezinárodními organizacemi. Mají nezanedbatelný význam při řešení konkrétních problémů, spolupráce, pomoc může být zaměřena specificky a účelně. Komunikace bývá jednodušší a programy mají účelnou formu, která poskytuje dobrou zpětnou vazbu, evaluace může napomáhat dalšímu rozvoji spolupráce.

Mezinárodní spolupráce:

Zahrnuje spolupráci více organizací z jednotlivých států a ČR. Tyto formy spolupráce jsou náročnější z hlediska komunikace, porozumění a sjednocení společných problémů, ale jsou velmi přínosné, pokud se toto podaří. Přináší s sebou přenos know-how, zkušeností jednotlivých organizací, které jsou často z rozdílného prostředí, dále přináší poučení a východiska pro řešení společných problémů.

Specifická forma mezinárodní spolupráce:

a) **Národní programy PHARE** jsou programy zemí Evropské unie České republice ve formě finančního příspěvku na předem definované programy. Jednotlivé programy jsou přímo řízeny institucemi (i neziskovými) v ČR.
b) **Vícenárodní programy PHARE** jsou programy zemí EU státům střední východní Evropy. Jednotlivé programy jsou určeny více státům a jsou financovány přímo z Bruselu.“ (Háblová, 2001, s. 6)

Dalším druhem spolupráce je **pomoc českých neziskových organizací jiným zemím**:

„Dvoustranná pomoc: Poskytována přímo mezi organizacemi ČR a organizacemi z jiného státu.

Mnohostranná pomoc: Může být realizována formou příspěvků do mezinárodních organizací, fondů, nebo pomoc více organizacím v jiném státě.

Humanitární pomoc: Poskytována zemím, které tuto pomoc aktuálně potřebují (rozvojové země), nebo jsou postiženy živelnými pohromami, katastrofami, hromadnými epidemiemi apod. (Háblová, 2001, s. 7)

4 SPOLEČENSKÁ ODPOVĚDNOST FIREM (SOF)

Dobrovolnickou činnost nevykonávají jen lidé, ale jsou zapojené i organizace a firmy. Podle Jeřábkové (2003, s. 5) je **základem SOF** velmi starý názor, že zámožnější členové společnosti by měli přispívat těm méně šťastným. Americký průmyslník Andrew Carnegi vyslovil na konci 19. století myšlenku, že bohatí lidé mají morální povinnost dělit se s ostatními o svůj majetek. SOF je založena na myšlence, že by firmy měli pomoci při řešení sociálních problémů. Stojí tedy na základech dobročinnosti a dobrovolnosti. Firmy by podle tohoto konceptu měly doplnit své tradiční cíle ekonomické o cíle směřující ve prospěch veřejného blaha.

Jak jsme na tom v Evropě?

„Do konzervativní Evropy pronikaly myšlenky SOF velmi pomalu s rozdílným dopadem v jednotlivých zemích. Ve Velké Británii či Dánsku byla myšlenka přijata příznivě a implementace proběhla hladce. Naproti tomu Francie dodnes patří k zemím s malou firemní ochotou k zapracování konceptu SOF do svých obchodních strategií. Razantním pokrokem v této problematice byl až Lisabonský summit Evropské unie v roce 2000. Závěrem summitu bylo stanovisko, že je žádoucí tento koncept strategicky prosazovat a rozvíjet. Jakkoliv stále pokračuje diskuze o tom, jaké chování lze jako SOF označit a platí-li pro všechny oblasti jednotná pravidla.“ (Jeřábková, 2003, s. 6)

„**V současné době** již společenská odpovědnost není výsadou pouze velkých, nadnárodních firem. I společnosti spadající do kategorie malých a středních podniků si uvědomují, jak jejich činnost může ovlivňovat široké okolí a snaží se proto vyvíjet aktivity, které si kladou za cíl vyjádřit odpovědnost vůči svým zaměstnancům, zákazníkům a dalším zainteresovaným subjektům, či zmírnit negativní dopady firemních aktivit na životní prostředí a místní komunitu. Zájem o společenskou odpovědnost umocňuje i fakt, že také samotní majitelé firem či vrcholoví manažeři jsou součástí nějaké komunity, zákazníky jiných firem a především lidé, kterým by mělo záležet na šetrném zacházení se zdroji tak, aby mohli zajistit jejich spotřebu i svým dalším generacím.“ (Kuchtíková, 2011, s. 6)

„**ISO 26000** je známka toho, že **firma začlenila společenskou odpovědnost** do všech procesů a do kultury organizace. Norma obsahuje metodické pokyny pro zlepšení v základních třech oblastech odpovědnosti (tzv. Triple Bottom Line) - v oblasti sociální odpovědnosti, v ekonomické odpovědnosti a v dopadech na životní prostředí. ISO 26000 pomá-

há organizaci zvýšit její pověst, zlepšit kulturu, angažovanost a produktivitu pracovníků. (ISO, 2016)

4.1 CSR v Olomouckém kraji

O CSR v mikro, malých a středních podnicích píše Bernardová (2017), že podle průzkumu, který udělala Moravská vysoká škola Olomouc, většina oslovených podniků koncept CSR nezná. To ale neznamená, že by se tyto firmy neangažovaly v odpovědném chování vůči společnosti. Jejich aktivity vycházejí z přirozené odpovědnosti a solidarity vůči komunitě, ve které působí. Z dotázaných 351 firem pouze 24 % zná koncept společenské odpovědnosti, nicméně naprostá většina (92%) z nich jej svými aktivitami přirozeně naplňuje. A to včetně těch, které v anketě odpověděly, že podle jejich názoru se malé firmy společensky odpovědnými akcemi nemají zabývat. I přes tíživou finanční situaci investují olomoucké firmy do projektů CSR nemalé procento prostředků, které je nejčastěji mezi 1 % až 5 % ročního obratu. Tyto prostředky investují do podpory oblasti sportovních aktivit, a to skoro sedmdesát procent, do rozvoje vlastních zaměstnanců skoro šedesáti procenty, či společenských a kulturních programů. A co je nesmírně důležité, jak potvrdila většina dotázaných, celých šestapadesát procent, tyto prostředky investované do společensky prospěšných aktivit zůstávají v rámci regionu.

4.2 Ocenění dobrovolnictví

Od roku 2011 je v Olomouckém kraji jednou za rok slavnostně předána cena **Křesadlo** za dobrovolnickou práci. S cílem ocenit dobrovolníky, ale také o zviditelnění dobrovolnické práci a propagování neziskového sektoru. Cenu vyhlašuje Dobrovolnická sekce Unie nestátních neziskových organizací. (Křesadlo, 2017)

5 MLÁDEŽ

5.1 Vymezení období dospívání

„V základním – **biologickém** smyslu lze období dospívání vymezit široce jako životní úsek ohraničený na jedné straně prvními známkami pohlavního zrání (zejména objevením se prvních sekundárních pohlavních znaků), a více nebo méně vyznačenou akcelerací růstu, na druhé straně dovršením plné pohlavní zralosti (plné reprodukční schopnosti) a dokončením tělesného růstu. Současně s biologickým zráním probíhá řada významných a nápadných **psychických** změn, které můžeme povšedně charakterizovat ohlášením nových pudových tendencí a hledáním způsobů jejich uspokojování a kontroly, celkovou emoční labilitou a zároveň nástupem vyspělého (formálně abstraktního) způsobu myšlení a dosažením vrcholu jeho rozvoje. Do jisté míry paralelně s tím dochází k novému **sociálnímu** zařazení jedince, které se odráží v odlišném očekávání společnosti, pokud jde o jeho chování a výkony, i v měnícím se pojetí vlastní role a nově reflektovaného sebepojetí. Tělesné, psychické a sociální změny v období dospívání probíhají do jisté míry souběžně a navzájem závisle.“ (Langmeier, Krejčířová, 2006, s. 142)

Vágnerová (2012. S. 368) uvádí teorii dospívání podle Anny Freudové, která dobu dospívání považovala za významnější životní fázi, než její otec Sigmund Freud, který kladl větší důraz na rané dětství. Dospívání je podle jejího názoru **charakteristické růstem pudových tendencí a následným narušením osobnostní rovnováhy** (tj. rovnováhy mezi Id a Ego). Za této situace se objevují dva obranné mechanismy, které pomáhají problémy dospívání kompenzovat. Je to **intelektualizace,** která transformuje sexuální puzení na jinou úroveň energie, projevující se intelektuální aktivitou. Výsledkem je zvýšený zájem o různé teorie, umění a filozofické otázky, o nekonečné debaty, které jsou dospívající ochotni vést o všem možném. Druhou variantou je **asketismus**, projevující se nadměrnou sebekontrolou a potlačením pudových tendencí, aniž jsou nahrazeny něčím jiným. S oběma tendencemi se lze v dospívání setkat i v současné podobě, když asketické tendence jsou dnes zřejmě vzácnější, než byly dříve.

K emoční labilitě, přecitlivosti na různé podněty, k silným a nápadným projevům citových konfliktů, přidávají také Langmeier a Krejčířová (2006, s. 147) emoční instabilitu, časté a nápadné změny nálad, zejména směrem k negativním rozladám, impulzivitu jednání, nestálost a nepředvídatelnost reakcí a postojů a obtíží při koncentraci pozornosti.“

5.2 Socializace dospívajících

„**Sociální kontakt:** U sociálně žijících živočichů vystupuje potřeba sociálního kontaktu jako jedna z nejdůležitějších, protože tu sociální kontakt hraje důležitou roli v životě jedinců i celých skupin. Pomineme-li speciální formy sociálního kontaktu, jako je např. sexuální interakce, je sociální kontakt, či dokonce již přítomnost jiné osoby, zdrojem určitých uspokojení. (Nakonečný, 2014)

„Mezi hlavní vývojové úkoly období dospívání patří na jedné straně uvolnění z přílišné závislosti na rodičích a na druhé straně navazování diferencovanějších a významnějších vztahů k vrstevníkům obojího pohlaví. I když proces stálého osamostatňování a rozšiřování a rozrůzňování sociálních vztahů je základním pochodem, který začíná od útlého dětství a pokračuje i v dospělosti, přece jen je období dospívání v tomto směru klíčové a rozhodující pro uspokojivé převzetí pozdějších základních rolí manželských a rodičovských.“ (Havighurst, 1953, cit. Podle Lagmeier, Krejčířová, 2006, s. 152)

Ve starším školním věku, jak uvádí Vágnerová, (2012, s. 396) jsou pro osobnostní rozvoj důležité sociální skupiny a instituce jako v mladším školním věku, jenomže nyní mají jiný subjektivní význam a změnil se i jejich vliv:

- **Rodina** – je stále důležitým sociálním zázemím, když se od ní pubescenti začínají odpoutávat a osamostatňovat se. Rodičovská autorita prochází kvalitativní proměnou, dochází k redukci její formálně dané nadřazenosti
- **Škola** – je významná spíš z hlediska budoucího sociálního zařazení, školní úspěšnost se stává podmínkou pro přijetí do vyšší školské instituce, resp. zařízení profesní přípravy
- **Volnočasové aktivity** – ovlivňují jak sociální zařazení pubescenta, tak rozvoj jeho schopností a dovedností. Mohou kompenzovat negativní vliv rodiny i školní neúspěšnost
- **Vrstevnická skupina –** je pro dospívající stále důležitější, pubescent se s ní identifikuje, stává se pro něj zdrojem potřebné emoční a sociální opory. Rozvíjejí se zde symetrické vztahy typu přátelství a prvních lásek, ale i hierarchizované vztahy organizovanější party, která má svého vůdce, jehož musí ostatní respektovat.

5.3 Emancipace od rodiny

Jak uvádí Langmeier a Krejčířová, (2006, s. 153) rodina poskytuje dítěti základní citovou jistotu, bezpečí při všech událostech, útočiště, k němuž se může uchýlit v situacích ohrožení a bolesti. Čím hlubší, jistější a méně konfliktní jsou vztahy, které dítě k rodičům navázalo, tím snáze probíhá i celý proces emancipace nutný pro osobní zrání. Ani v optimálních podmínkách není uvolňování dítěte z pout rodiny vždy snadné, tím obtížnější je při nepochopení rodičů pro tento vývojový úkol. Každé dítě si hledá svůj zvláštní způsob, jak postupně dosáhnout potřebné samostatnosti, aniž by ztrácelo pozitivní vztah ke svým rodičům. Tam, kde se dospívajícímu nepodaří uvolnit se z přílišné závislosti na rodičích a přemístit z části své vazby na vrstevníky, může docházet k různým obtížím, které si okolí potom nedovede vysvětlit. Může lásku k rodičům obrátit v nepochopitelnou nenávist, úctu v pohrdání.

„V rámci adolescentní separace dochází k transformaci postoje k hodnotám uznávaným rodiči. Nejde o jejich generalizované popření a odmítnutí, dospívající se pouze potřebují přesvědčit o jejich významu a na základě vlastních zkušeností a úvah uznat jejich platnost, to znamená najít jejich smysl.“ (Vágnerová, 2012, s. 410)

5.4 Navazování vztahů s vrstevníky

Podle Langmeiera a Krejčířové, (2006, s. 154) tou měrou, jak se dospívající emancipuje od rodiny, navazuje zpravidla nové a diferencovanější vztahy k druhým jedincům přibližně stejného věku. Nové vztahy mu nyní dávají jistotu, kterou ztrácí odpoutáváním se od rodiny, ale připravují ho také pro nové trvalé emoční vztahy v dospělosti.

5.5 Škola

Podle Vágnerové, (2012, s. 412) přechod na druhý stupeň základní školy je důležitý mezník, v této době se postoj ke škole začíná jednoznačně diferencovat. Dospívající rozlišuje aktuální školní úspěšnost a její vztah k budoucím vzdělávacím aspiracím. Pubescenti začínají o jejím obsahu a smyslu výuky uvažovat.

6 MARKETINGOVÝ VÝZKUM

„Marketingový výzkum představuje systematické shromažďování, zaznamenávání dosažených výsledků o činnosti podniku na trhu a analyzování údajů o problémech spojených s marketingem. Použití marketingového výzkumu se liší podle typu podniku a požadovaných informací o trhu.“ (Jurášková, Horňák, 2012, s. 130)

6.1 Způsoby marketingového výzkumu

„Informace, které potřebujeme zjistit, je možné získat dvěma způsoby.

První způsob nabízí možnost si chybějící informace obstarat **přímo v terénu** (field research). Tento způsob je finančně i časově náročný, ale poskytuje přesná data.

Druhý způsob, označován jako **výzkum od stolu** (desk research), zpracovává informace získané z jiného výzkumu, teda již z existujících dat. Nevýhodou je však rychlé zastarávaní informací, jejich nepřesnost, neobjektivnost, neúplnost, a také skutečnost, že byly obstarávány za jiným účelem, výzkumem s jiným cílem. (Marketingový výzkum v kostce, 2017)

Na **základě metodologie** dále dělíme marketingový výzkum na kvantitativní a kvalitativní výzkum.

„Kvantitativní výzkum - Principem kvantitativního výzkumu je získání informací od velkého množství respondentů, slouží zejména pro zjištění stanovisek, postojů a pocitů. Kvantitativní marketingový výzkum je proveden shromážděním odpovědí respondentů na naše otázky, a to tak, že každému člověku položíme otázku stejným způsobem.

Kvalitativní výzkum - Kvalitativní výzkum je charakterizován sběrem velkého množství informací na malém vzorku. Kvalitativní výzkum slouží ke stanovení frekvence stanovisek, postojů v populaci, mezi uživateli dané kategorie, apod.“ (Marketingový výzkum)

6.2 Metody sběru dat

podle Nenadála (2016, s. 70-71):

Metoda „pro forma“

- Nejméně vhodná

- Používaná např. v hotelích
- Dotazníky se nechávají předem připravené na určených místech a zákazník, když chce, je vyplní
- Spolehlivost lze zpochybnit a negarantuje reprezentativnost vzorků

Sběr dat poštou zasílaných dotazníků

- Podmínkou je databáze zákazníků
- Mezi výhody patří to, že odpovědi nejsou ovlivněny sugestivními dotazy a také anonymita odpovědí
- Nevýhody jsou např. nízké odezvy, omezená reprezentativnost vzorků zákazníků, časová prodleva vrácení odpovědí a náklady na motivaci klientů pro vyšší návratnost dotazníků
- Vzhledem k rozvoji komunikačních technologií ustupuje
- Určitou modifikací je využívání elektronické pošty

Sběr dat s podporou telefonických interview

- Metoda přímého styku umožňující rychlé zpracování dat s vysokou odezvou, která se pohybuje okolo 80 %
- Podmínkou je databáze telefonních čísel
- Výhody – nižší náklady oproti přímým rozhovorům v terénu
- Nevýhodou může být někdy obtížné získávání telefonních čísel
- Za předpokladu dodržení určitých zásad a pravidel má tato metoda velké možnosti aplikace

Sběr dat pomocí přímých interview se zákazníky

- Největší výhoda je bezprostřední vtažení do zkoumání míry spokojenosti i samotného zákazníka, nebo největší pravděpodobnost korektní odezvy ze strany dotazovaných
- Nevýhody: časová i finanční náročnost, pokud je více tazatelů, je problematické dodržení struktury vzorků dotazovaných, ostýchavost zákazníků při negativní zkušenosti
- Tato forma je nejvíce doporučována jako nejobjektivnější metodou sběru dat

7 CÍL, VÝZKUMNÉ OTÁZKY A METODIKA PRÁCE

Analýza současného stavu

V současné době je v České republice přes sto tisíc registrovaných neziskových organizací. Zapojené jsou nejen ve zdravotnictví, kde si bez jejich pomoci lze těžko představit správné fungování celého odvětví, ale také v sociální politice, nebo i při vyplňování volnočasových aktivit dětí, ať už se jedná o mimoškolní typ Junák, hasičský sbor, nebo při sportovních aktivitách.

Cíl a účel výzkumu

Hlavním cílem práce je zjistit, jaké povědomí a postoje má školní mládež ve věku 14 let k neziskovým organizacím. Jedná se o studenty, kteří navštěvují osmou třídu základní školy v Prostějově, žáky třetího ročníku víceletého gymnázia v Prostějově a žáky osmé třídy základní školy ve vesnici Bohuňovice.

Výzkumné otázky

VO1: Zná mládež význam pojmu a význam činnosti neziskové organizace?

VO2: Je rozdíl ve znalostech neziskových organizací u dětí, dle typu a lokace škol?

Objekt zkoumání

Podle zadání se jedná o školní mládež. Na dotazníkovém šetření se bude podílet mládež ve věku 14 let. Tento věk byl vybrán pro užší výběr, přesnější porovnání a větší znalosti. Studenti osmých tříd základní školy v Prostějově a v Bohuňovicích a studenti třetího ročníku osmiletého gymnázia v Prostějově. Předpokládaný počet respondentů je 140-150.

Zvolená metodika

V teoretické části bakalářské práce se jedná o rešerši nastudované dostupné literatury.

V praktické části se bude jednat o anonymní dotazníkový kvantitativní online průzkum za účasti 140–150 studentů osmých tříd základních škol ve městě i na vesnici a studentů třetího ročníku osmiletého gymnázia ve městě. Veškerá získaná data budou vyhodnocena autorkou.

Časový rozvrh

- Do 13. 10. 2017 výběr téma na Bakalářskou práci
- 6. - 8. 11. 2017 odeslání první verze teoretické části, dotazníku a metodiky práce ke konzultaci
- V prosinci, po odsouhlasení metodiky a dotazníku, odeslání v online verzi na základní školy a gymnázium
- Během prosince 2017 a ledna 2018 sběr dat
- Únor 2018 vyhodnocování a zpracování dotazníků

II. PRAKTICKÁ ČÁST

8 DOTAZNÍK

8.1 Příprava dotazníku

K vytvoření dotazníku byl použit formulář Google, který je praktický, intuitivní a je vhodný i pro běžné uživatele. Studenti neměli s vyplňováním žádné problémy.

Otázky v dotazníku byly kladené tak, aby byly pro studenty co nejvíc srozumitelné.

On-line dotazník byl zaslán na tři vybrané školy po předchozí telefonické domluvě přímo s řediteli základních škol a gymnázia. Dotazníkové šetření proběhlo přímo v předmětu, kde se vyučuje informatika (IVT) za přítomnosti učitele. Vše bylo v dotazníku pro žáky srozumitelné a nebylo potřeba nic dále kantorem vysvětlovat.

8.2 Vyhodnocení dotazníku

Automatického zpracování získaných odpovědí a vyhotovení grafů nebylo využito formuláři Google. Výzkumné otázky byly vyfiltrovány pomocí kontingenčních tabulek v programu Microsoft Office Excel a následně k nim byly manuálně vytvořeny tabulky a grafy v programu Microsoft Office Word. Na základě větší přehlednosti a vzhledem k prioritnímu cíli byly s ohledem na specifika výzkumných otázek určité výsledné hodnoty sjednoceny, současně pak byla provedena komparace výsledků na základě lokace a typu škol, dále pak i z genderového hlediska. Výsledné hodnoty šetření byly následně využity k zodpovězení nastavených výzkumných otázek, které (i přes nedosažení možnosti zobecnění na základě dosaženého počtu respondentů v rámci komparace stanovených parametrů) pomohly k dosažení stanoveného cíle, tzn. ke zjištění vztahu současné mladé generace k neziskovým organizacím. Zejména pak z pohledu úrovně poznatků vztahujícím se nejen k obeznámenosti vymezení pojmu neziskové organizace, současně rovněž i k objasnění významu činnosti neziskových organizací. V úvodní části z obecného pohledu, následně v konkretizaci s neziskovými organizacemi působícími v olomouckém regionu, místě realizace šetření. K prohloubení poznatků dopomohly rovněž doplňující otázky, jejichž odpovědi mohou být vodítkem pro neziskové organizace, jak nejlépe oslovit současnou mladou generaci s cílem prohloubit u ní nejen zájem o aktivity neziskových organizací, ale také odkrýt možnosti pomoci v roli dobrovolníků směrem do budoucnosti.

8.3 Výsledky šetření

Dotazníkového šetření se zúčastnilo celkem 147 respondentů. Následné grafy (Grafy 3-5) prezentují počet respondentů z genderového hlediska, sledovaných lokalit a typu školských zařízení.

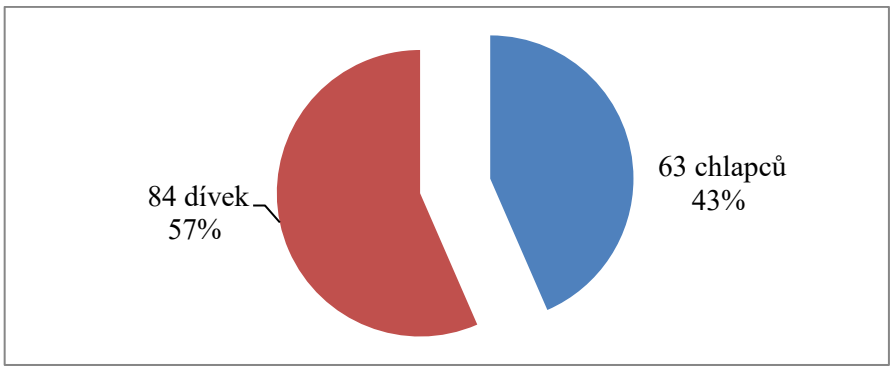

Graf č. 3: Počet a poměr dívek a chlapců (Zdroj: vlastní)

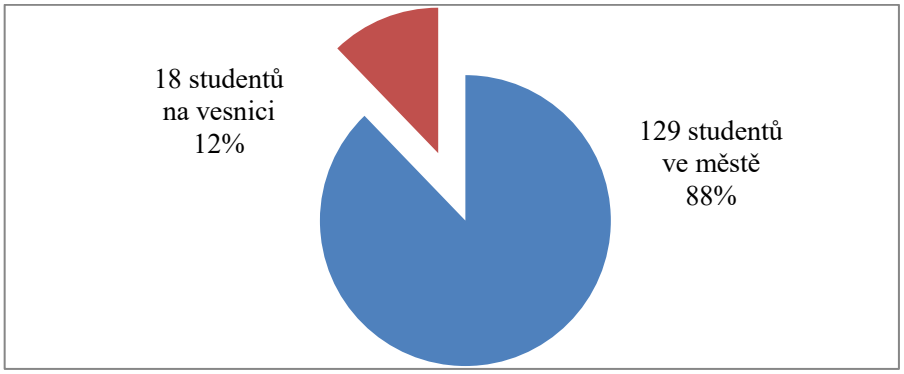

Graf č. 4:Počet a poměr studentů ve městě a na vesnici (Zdroj: vlastní)

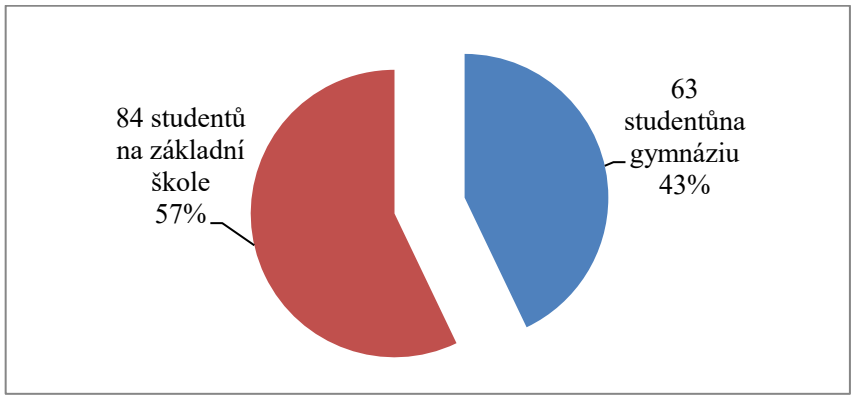

Graf č. 5: Počet a poměr studentů na základní škole a gymnáziu (Zdroj: vlastní)

Jak bylo již zmíněno, jednotlivé otázky předloženého dotazníku (viz Příloha 1) směřovaly pozornost prioritně k zodpovězení nastavených výzkumných otázek, stejně tak jako k zodpovězení otázek, které danou tematiku významně obohacují a doplňují. To je rovněž důvodem, proč v rámci praktické části budou pro přehlednost předloženy získané odpovědi zhruba v plném rozsahu.

Už jste se někdy setkali s pojmem nezisková organizace?

Tuto otázku můžeme považovat za jednu ze stěžejních otázek, neboť odhaluje vnímání pojmu nezisková organizace u respondentů. Jak ukázaly výsledné hodnoty, o neziskových organizacích **nikdy neslyšela** čtvrtina studentů. Tomu odpovídaly rovněž odpovědi dívek i chlapců. Naopak větší část dívek než chlapců, odpověděla, že již tento termín někdy slyšela, jen přesně neví, co znamená.

Velký rozdíl můžeme spatřit v odpovědi potvrzující obeznámenost s pojmem nezisková organizace, odpověď **Ano, vím, co pojem znamená**, potvrdila skoro celá čtvrtina chlapců, kteří potvrdili, že ví, co pojem obnáší. Naproti tomu pouze 8 % dívek se ztotožnilo s obeznámeností s předloženým pojmem. Přestože možnosti přímého vepsání odpovědi využilo jen 9 studentů (6 %), přínosným zjištěním bylo, že v daném případě byly všechny odpovědi správné.

Z konkrétních odpovědí v propojení s možností odpovědi - **Ano, vím, co pojem znamená**, odpověděla jedna dívka přímo: „Je to organizace, která nevydělává žádné peníze.“ V dalším doplněném textu ze strany dívky byla odpověď: „Ne, ale asi tuším, že se jedná o organizaci, která si nebere peníze pro sebe.“ Byli to především chlapci, kteří se v tomto směru více rozepsali. Až 7x více dokázali popsat, co pro ně nezisková organizace představuje. Neziskovou organizaci prezentovali jako organizaci, která „dělá nějakou práci a nezískává za to zisk“, současně také, že se jedná o organizaci, která „za svoji práci nebere těžký prachy“.

Odpověď **Už jsem to slyšel/a, ale význam přesně neznám,** vybrala více než polovina dětí.

Zde se jednalo o obeznámenost pojmu v kontinuitě s poznáním významu, a to ve spojení s tím, zda o organizaci respondenti jenom slyšeli, či přesně znají význam pojmu. Výsledné hodnoty prezentuje následná tabulka (viz Tabulka č. 4).

Tabulka č. 4 : Už jste se někdy setkali s pojmem nezisková organizace (Zdroj: vlastní)

	Ne, nikdy jsem to neslyšel/a	Už jsem to slyšel/a, ale význam přesně neznám	Ano, vím, co pojem znamená	Ne, ale asi tuším	**Celkem**
Odpovědi celkem	35	88	21	3	147
Celkem v %	24 %	60 %	14 %	2 %	100 %
Dívky	19	56	7	2	84
Dívky v %	23 %	67 %	8 %	2 %	100 %
Chlapci	16	33	14	0	63
Chlapci v %	25 %	53 %	22 %	0 %	100 %
Škola ve městě	30	78	19	2	129
Škola ve městě v %	23 %	60 %	15 %	2 %	100 %
Škola na vesnici	4	10	2	1	17
Škola na vesnici v %	24 %	56 %	11 %	6 %	100 %
Gymnázium	4	45	13	0	63
Gymnázium v %	6 %	71 %	21 %	0 %	100 %
Základní škola	30	43	9	2	84
Základní škola v %	36 %	51 %	11 %	2 %	100 %

Z celkového počtu odpovědí respondentů, pouze jeden respondent (0,68 %), to student na vesnici, odpověď nevyplnil.

Při celkové komparaci výsledných hodnot zaměřených na znalosti pojmu nezisková organizace z pohledu toho, zda respondenti navštěvují školská zařízení ve městě nebo na vesnici, můžeme spatřit pouze malé rozdíly, což dokladuje, že úroveň poznání z pohledu srovnání město a vesnice se nikterak neodlišuje, a to z pohledu přenášených informací.

Větší znalosti pojmu nezisková organizace se projevila u studentů gymnázia, což dokladuje skutečnost, že 21 % respondentů uvedlo, že **ví, co pojem znamená**. To je téměř jednou tolik jako u odpovědí žáků základní školy, kde vidíme snižující se počet (11 %) žáků obeznámených s předloženým pojmem.

S danou situací koresponduje i zjištění, že pouze 6 % studentů na gymnáziu uvedlo, že o pojmu nezisková organizace **nikdy neslyšelo,** oproti 36 % respondentů na základní škole. S tím pak rovněž souvisí i skutečnost, že o pojmu neziskové organizace **slyšelo, jen neví, co znamená** plných 71 % studentů gymnázia. Na základní škole je to 51 % žáků.

Pokud jste se s pojmem nezisková organizace setkali, uveďte, kde.

145 respondentů (98,6 %) odpovědělo, kde se s pojmem setkaly. 2 studenti (1,4 %) neodpověděli a 37 (25,5 %) uvedlo zápornou odpověď. Zde se setkáváme s jednou z doplňujících otázek, která však velmi významně doplňuje danou tematiku. Zejména pak může být významným vodítkem pro neziskové organizace, a to jakou cestou a co nejlépe oslovit mladou dospívající generaci.

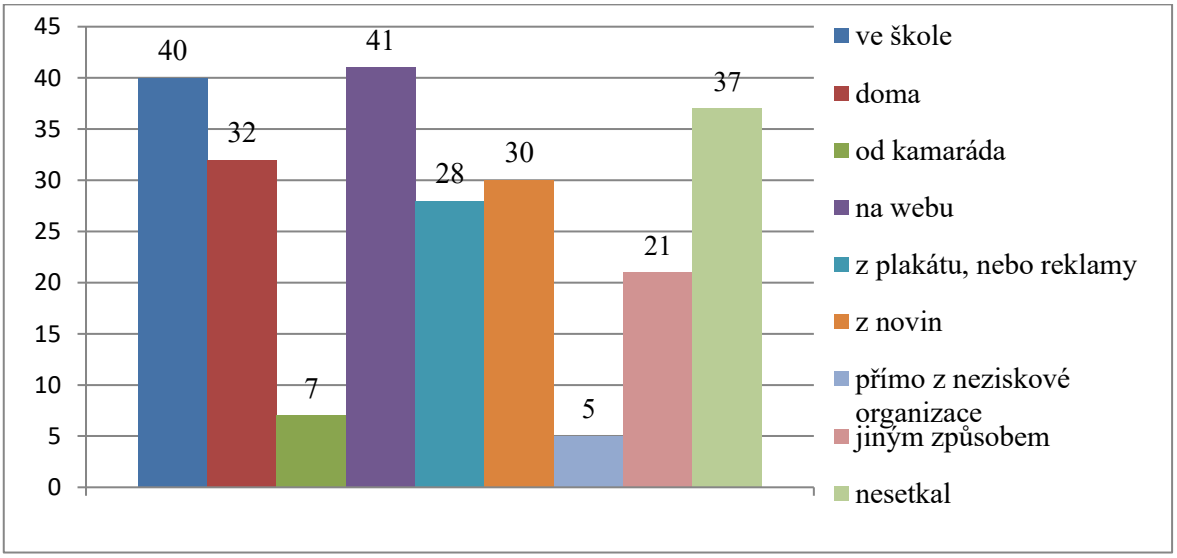

Graf č. 6: Kde jste se setkali (Zdroj: vlastní)

Jak ukazuje předchozí graf (viz Graf č. 6), **nejvíce** se s pojmem nezisková organizace studenti setkali na **webu** a přínosným zjištění je, že na druhém místě se **umístila škola.** Právě tato skutečnost může dokladovat, že ani školám není problematika neziskových organizací lhostejná. Následovaly pak odpovědi: doma, z novin, z plakátu nebo reklamy. Nelichotivým zjištěním je, že pouze pět respondentů (3,4 %) vybralo možnost přímo ve spojení s neziskovou organizací.

Při komparaci dvou nejčastějších odpovědích směřujících k nejčastějším komunikačním kanálům neziskových organizací, za které byly respondenty označeny škola a web, zazna-

menáváme zřetelnější rozdíly zejména při srovnání odpovědí studujících ve městě a na vesnici. Ve městě studenti častěji uváděli, že se setkali s pojmem nezisková organizace na webu a ve škole, a to na rozdíl od respondentů žijících na vesnici. U porovnání odpovědí dívek a chlapců nebyly patrny rozdíly téměř žádné. Obdobné výsledky jsme mohli zaznamenat v komparaci respondentů základní školy a gymnázia (viz Tabulka č. 5).

Tabulka č. 5: Škola a web (Zdroj: vlastní)

	Dívky v %	Chlapci v %	Město v %	Vesnice v %	Zákl. šk. v %	Gymnázium v %
Ve škole	27 %	26 %	28 %	16 %	26 %	28 %
Na webu	35 %	36 %	37 %	27 %	27 %	35 %

Víte, v jakých oblastech působí?

Otázka s možností vepsání vlastního textu.

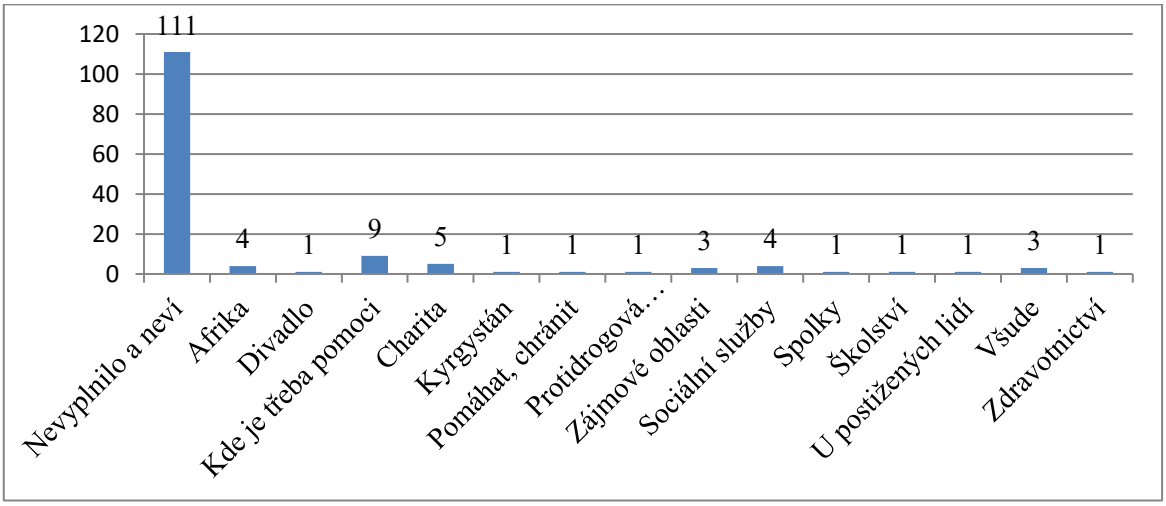

Graf č. 7: V jakých oblastech působí (Zdroj: vlastní)

111 studentů (75,5 %) nevyplnilo, nebo uvedlo, že neví odpověď, **v jakých oblastech** neziskové organizace působí (viz graf č. 7).

Neziskové organizace, pro které pracují dobrovolníci, působí v zájmových oblastech, nebo pomáhají lidem ve ztížené životní situaci. Dokážete vypsat alespoň tři oblasti, ve kterých mohou působit?

Otázka s možností vepsání vlastního textu.

Otázka, která již přibližuje, kdo v neziskové organizaci pracuje, nebo kde působí a která požadovala vepsání alespoň tří oblastí, byla zodpovězena jen studujícími ve městě. A jen 45 studentů (30 %) odpovědělo. Mezi uvedenými odpověďmi byla např. charita, péče o potřebné, zdravotnictví, sociální služby, domovy důchodců, dětské domovy, útulky, ochrana přírody. 7x byla také uvedená Afrika, poté po jednou Kyrgyzstán, Uzbekistán, Pákistán, Jižní Amerika, Brazílie a Německo. (viz: odkaz v příloze)

Na rozdíl od předešlé otázky, na znalost oblasti působení, dotaz na to, zda studenti **Znají nějaké celostátní organizace? Např. z televize,** odpovědělo ještě méně studentů.

Otázka s možností vepsání vlastního textu.

114 dětí neodpovědělo vůbec a 5 odpovědělo ano, že znají, jen si nedokážou vzpomenout na název (81 %). Z vesnice přišla jediná odpověď (0,6). Ve městě více odpovídaly děti z gymnázia, než ze základní školy a více dívky, než chlapci. Organizace, které děti uváděly, jsou v grafu č. 8:

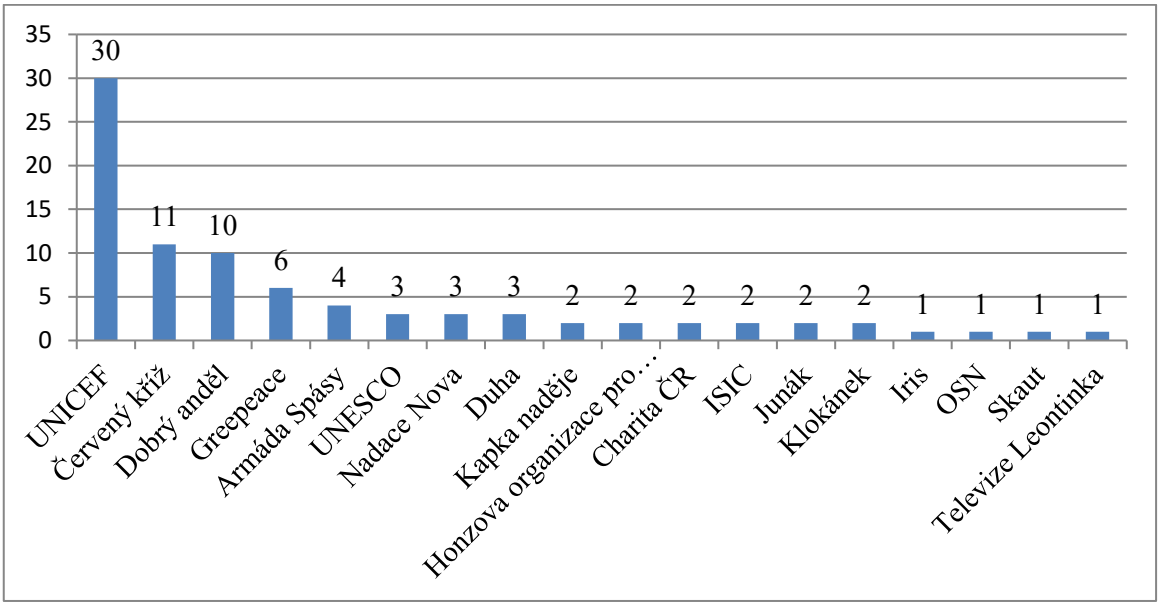

Graf č. 8: Organizace, které děti znají (Zdroj: vlastní)

Znáte některé NO, které působí ve Vašem okolí?

Tato otázka umožňovala výběr z 10 konkrétně pojmenovaných organizací, které v okolí působí. Zaškrtnout šlo více odpovědí. Více než polovina studentů uvedla, že zná Unicef. Více než čtvrtina zná: Greenpeace, Dům dětí a mládeže Olomouc, Duha – kulturní klub, Český červený kříž a Atletický klub Olomouc. V počtu uvádění znalostí byl větší rozdíl jen

mezi vesnicí a městem. Ve vesnici děti v průměru uváděly dvě organizace, ve městě mezi třemi a čtyřmi. Bez rozdílu, jestli studují na základní škole, nebo na gymnáziu a jestli se jedná o dívky a chlapce. (Viz graf č. 9)

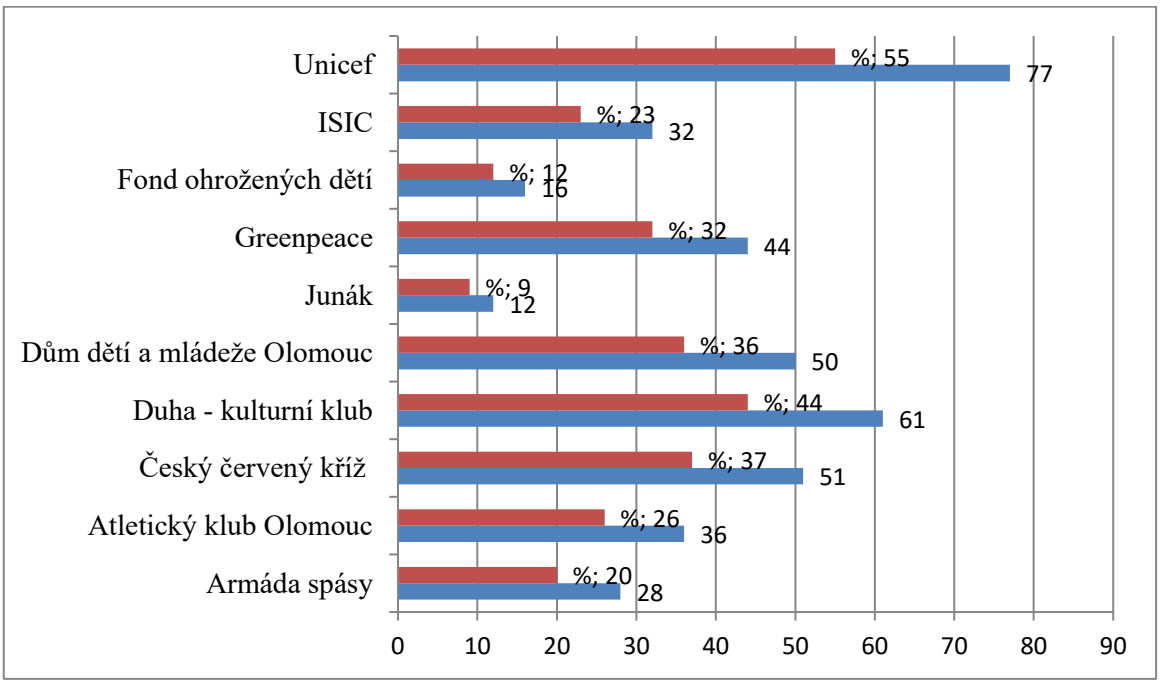

Graf č. 9: Vybrané organizace (Zdroj: vlastní)

Dvě otázky žáci pochopili a odpovídaly téměř shodně:

Jste vy sami zapojeni v některé neziskové organizaci? Pokud ano, napište, prosím, ve které?

Využíváte, nebo navštěvujete vy sami takovou organizaci? Pokud ano, uveďte, prosím, jakou

Otázky s možností vepsání vlastního textu.

Na vesnici jediná dívka (0,06 %) uvedla, že je zapojená v Atletickém klubu Olomouc. Ve městě jedna dívka (0,06 %) ze ZŠ v psím útulku a tři studenti (2 %) na gymnáziu uvádí činnost u dobrovolných hasičů. Dvě dívky (1,4 %) pomáhají ve stáji a v organizaci Junák. To znamená, že jen 7 respondentů (4,7 %) je nějakým způsobem zapojeno v dobrovolnické aktivitě. (viz odkaz v příloze)

Pracuje někdo z Vaší rodiny pro nějakou organizaci? Pokud ano, můžete napsat ve které, nebo v jaké oblasti?

Otázka s možností vepsání vlastního textu.

Pouze dvě kladné odpovědi (1,4 %) byly uvedeny a obě ze sociální sféry. Jedna dívka z města, studující na gymnáziu, uvedla matku, která pracuje v kulturním klubu Duha a jeden chlapec, také z města, ze základní školy uvedl, že rodiče spolupracují ve Sdružení rodičů a přátel školy. (viz odkaz v příloze)

Pracuje někdo z Vašeho okolí pro neziskovou organizaci? Pokud ano, můžete napsat ve které, nebo v jaké oblasti?

Otázka s možností vepsání vlastního textu

Dvě dívky (1,4 %) studující na gymnáziu ve městě uvedly, že jejich kamarád pracuje jako dobrovolný hasič a jeden (0,06 %) chlapec ze základní školy ve městě uvádí přítele, který pracuje pro děti na Pobřeží slonoviny. (viz odkaz v příloze)

Pokud budete mít více informací o možnostech, jak a kde se zapojit, uvažovali byste o takové pomoci? Přispět pár hodinami v měsíci jako dobrovolník v některé organizaci v místě bydliště?

V komparaci odpovědí respondentů z měst a z vesnice je evidentní, že více respondentů žijících na vesnici neví, jestli by se zapojili v roli dobrovolníků do aktivit neziskových organizací (72 %), naopak odpovědi respondentů žijících ve městě ukazují, že je zde daleko více těch, kteří by se rádi do aktivit neziskových organizací zapojili (63 %).

Naopak, pokud bychom zaměřili pozornost na respondenty vzhledem ke školským zařízením, která navštěvují, výsledné hodnoty ukazují, že pochybnosti odrážející se v odpovědi prokazující nerozhodnost převažují studenti základních škol (66 %), oproti studentům gymnázia (62 %). Z pohledu zapojení se do aktivit neziskových organizací jsou to studenti gymnázia (19 %), jejichž odpovědi převažují oproti respondentům základních škol (11 %). Největší rozdíl v porovnání skupin však můžeme spatřit mezi dívkami a chlapci. Jsou to právě dívky, které projevily více empatie, což se odrazilo ve zvýšeném zájmu o zapojení do aktivit neziskových organizací (20,5 %). Naopak jen velmi malá část chlapců (6 %) by se zapojila i přesto, kdyby měla dost informací o tom, kde je možnost (viz Graf č. 10).

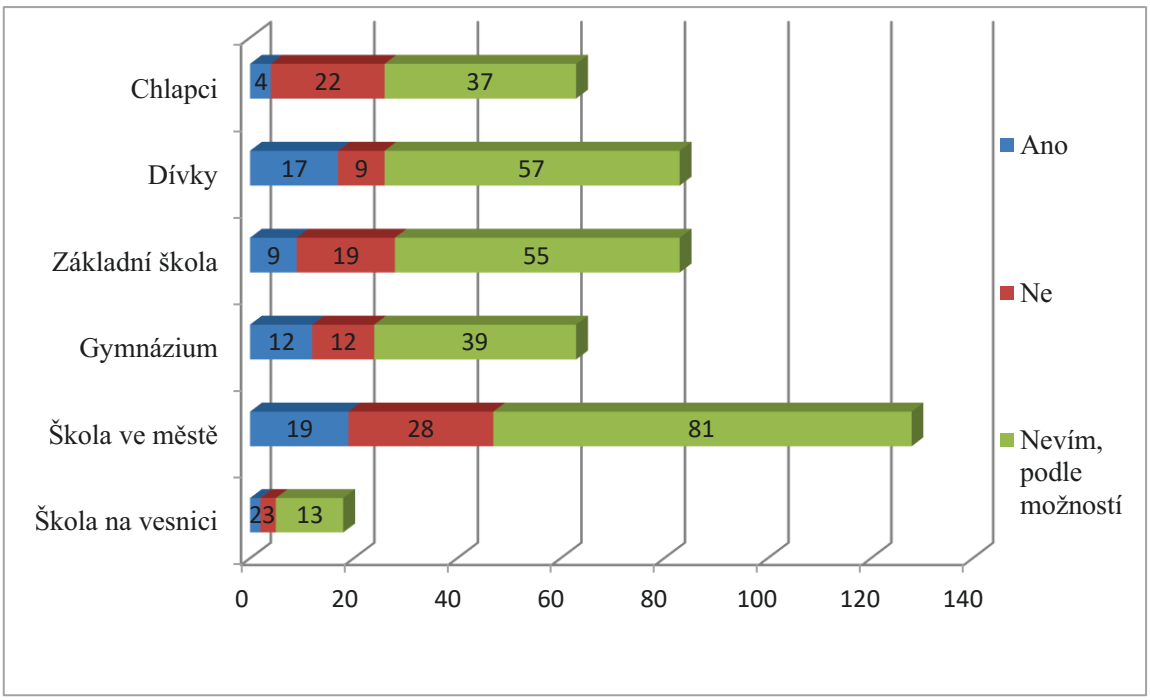

Graf č. 10: Možnost zapojení (Zdroj: vlastní)

Chtěli byste dostávat více informací, kde je možné se zapojit?

Více informací chtějí dostávat studenti na vesnici, než ve městě. Více na gymnáziu, než na základní škole. Největší rozdíl je u dívek a chlapců, kde dívky chtějí dostávat více informací téměř v 50 %, chlapci jen v necelé jedné třetině. (viz odkaz v příloze)

Pokud chcete dostávat více informací, jakou možnost upřednostňujete?

9 studentů (6 %) neodpovědělo. Nejčastěji vybranou variantu: **Ve škole formou besedy s lidmi přímo z takové organizace**, označilo 74 studentů (50,3 %). (Viz graf č. 11)

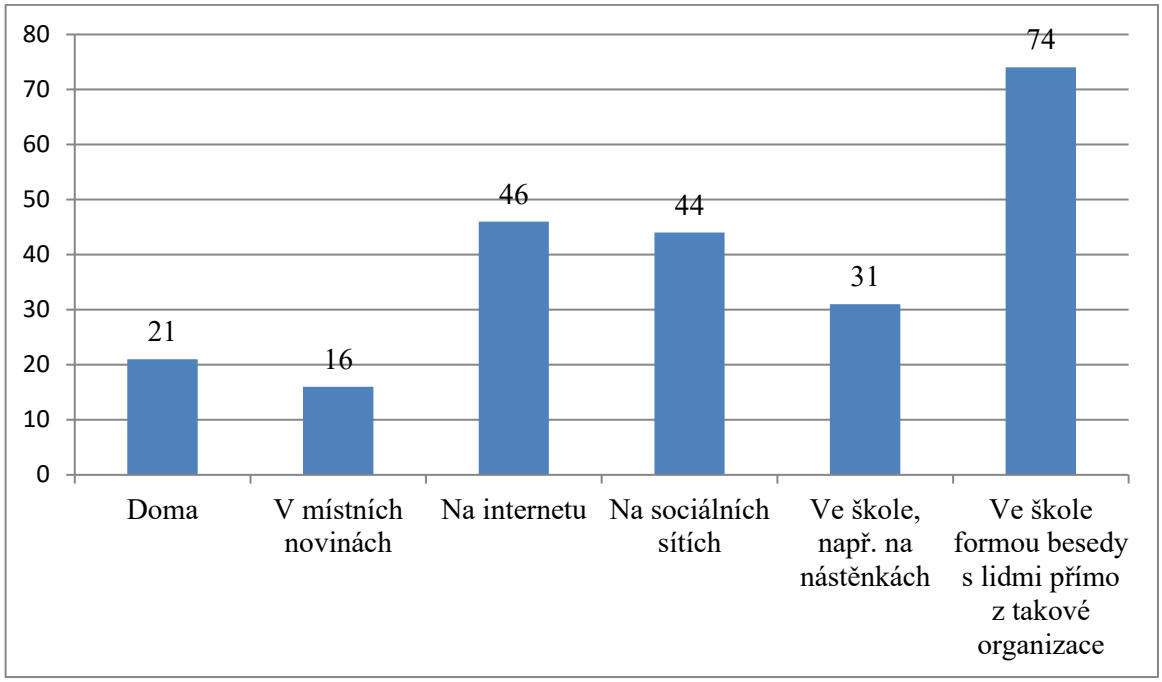

Graf č. 11: Získávání informací (Zdroj: vlastní)

Variantu **ve škole formou besedy s lidmi přímo z takové organizace** si zvolilo 51 % chlapců a 49 % dívek. Více žáci ve městě (52 %), si přejí besedovat, než studenti na vesnici (33 %). Největší rozdíl byl v porovnání studentů základních škol, oproti gymnáziu. 67 % studentů gymnázia dává přednost besedě, oproti 37 % žáků na základní škole. (viz odkaz v příloze)

9 SHRNUTÍ

Přestože dané výsledky, vzhledem k menšímu počtu respondentů (a to i z pohledu sledovaných jednotlivých školských zařízení, lokace a genderu) nelze zobecnit, můžeme si na základě získaných odpovědí vytvořit určitou představu o současné mladé generaci a jejím poznání směřujícím do oblasti neziskového sektoru. Ukazatelem jsou výsledné hodnoty, na jejichž základě můžeme provést vyhodnocení výzkumných otázek:

Výzkumná otázka č. 1: Zná mládež význam pojmu a význam činnosti neziskové organizace? Z celkového počtu odpovědí (147) uvedla celá jedna čtvrtina studentů, že o pojmu **neziskové organizace** nikdy neslyšela. 60 % uvádí, že se s pojmem již někdy setkali a jen 14 % ví, co nezisková organizace znamená (viz otázka č. 1).

Zajímavým přínosem bylo srovnání, které se odráželo v obsahové náplni **výzkumné otázky č. 2: Je rozdíl ve znalostech neziskových organizací u dětí dle typu a lokace školy?**

Protože dotazník řešil danou otázku i z pohledu genderu, komparace výsledků byla doplněna i o tyto dané informace.

Vím, co pojem nezisková organizace znamená – uvedlo 22 % chlapců, zatímco dívek jen 8 %.(viz otázka č. 1) **Už jsem to někdy slyšela a vím, co pojem znamená**, mělo více žáků ve městě (60 %), než na vesnici (56 %).

Největší rozdíl můžeme spatřit u porovnání výsledných hodnot u základní školy a gymnázia. 92 % studentů na gymnáziu uvedlo, že buďto o pojmu již slyšeli, nebo ví, co přesně znamená, oproti studentům základních škol, kde tyto odpovědi uvedlo jen 62 %. Přesně, co pojem znamená, zná 21 % studentů gymnázia, oproti pouze 11 % studentům základních škol.

U otázky (č. 2), řešící, kde se s neziskovými organizacemi studenti setkali nejvíce, byl uveden web - a i tady nejvíce žáků bylo z gymnázia a z města, což může být odrazem životního stylu. Z pohledu genderu nebyl zaznamenán výrazný rozdíl. Přímou konkretizaci organizací zvládly nejvíce dívky z gymnázia.

9 dětí je zapojeno v některých neziskových organizacích, z toho 7 ve městě a to převážně dívky (8). (viz otázka č. 7)

Zapojily by se žáci do aktivit NO, kdyby měli možnost? Byli to více studenti ve městě, na gymnáziu a s velkou převahou dívky, kdo by se rád zapojil. To může být dokladem, že děti žijící na venkově přeci jen věnují více času povinnostem, které život na venkově před-

kládá, případně zde nemají takové možnosti, jako jsou nabízeny dětem ve městě. Stejně tak je to i přirozená empatie dívek a odrážející se úroveň vzdělání.

Přesto, že žijeme ve světě sociálních sítí, největší část odpovědí, kde si studenti přejí získávat informace, vybrali formou besedy ve škole a přímo s lidmi z neziskové organizace.

ZÁVĚR

Cílem práce bylo získat odpovědi na vytýčené otázky, což bylo v práci naplněno. Co však bylo překvapením? Především to, že jen 14 % dětí ví, co pojem nezisková organizace znamená. Spíše je problém v tom, že pouze neví, že spousta akcí, které kolem nich probíhají, je realizováno jen díky velkému množství dobrovolníků. A právě to je velká škoda, neboť jestli chceme, aby se zapojovali i lidé mladšího věku, musíme jim řádně vysvětlit a představit, že jsou akce a organizace, které by bez mnoha hodin odpracovaných nadšenci zdarma vůbec neexistovaly.

Potěšující je fakt, že velká část studentů má zájem o bližší informace, z čehož vyplývá velké doporučení pro organizace, které působí v daných rozmanitých oblastech, aby častěji chodily a navštěvovaly školy a dětem předkládaly možnosti, jak se zapojit a jak pomoci. Měly by využívat i širší základnu komunikačních kanálů, ať již jde o tisk apod., ale především v popředí stojí sociální sítě, na kterých se v dnešní době mladá generace pohybuje vůbec nejvíc.

Velké společnosti obrací v současnosti svou pozornost (včetně finanční podpory) na aktivity neziskových organizací i proto, že chtějí vracet do společnosti část svého úspěchu. Stejně tak velká část dobrovolníků popisuje, že činnost na podporu realizace poslání neziskových organizací vykonává proto, že přestože jim samotným se daří, současně vidí, že ne každý má takové štěstí jako oni, a proto věnují hodiny zdarma potřebným. Pro některé to znamená karmu – „Co dávám, to dostávám.“

Ať už jsou pohnutky, jaké jsou, bez dobrovolníků a neziskových organizací by se nám těžko žilo a je třeba si to častěji uvědomovat, mluvit o tom a více představovat aktivity a poslání neziskových organizací či samotné dobrovolníky zejména mladé generaci. A to i přesto, že některé organizace i dobrovolníci to berou jako něco samozřejmého – nebo snad právě proto.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Monografie a studie

[1] ČEPELKA, Oldřich. 2003. *Průvodce neziskovým sektorem Evropské unie*. Liberec: Omega, ISBN 80-902-3763-0.

[2] HÁBLOVÁ, Lucie. 2001. *Zdroje mezinárodní finanční pomoci zaměřené na neziskové organizace*. Děčín: Občanské sdružení Centrum Vida - Život dětí a mládeže, ISBN 8023867545.

[3] *Chci být dobrovolníkem (v Olomouckém kraji).* 2017. V rámci projektu Informačního centra pro mládež (ICM) Prostějov

[4] INGRAM, Richard T. 1998. *Desať základných úloh správných rád neziskových organizácií*. Bratislava: SAIA-SCTS, ISBN 8088928311.

[5] JEŘÁBKOVÁ Veronika. 2003. *Společenská odpovědnost firem.* Olomouc. AISIS o.s.

[6] JURÁŠKOVÁ, Olga a Pavel HORŇÁK. 2012, *Velký slovník marketingových komunikací*. Praha: Grada, 271 s. ISBN 9788024743547.

[7] LANGMEIER, Josef a Dana KREJČÍŘOVÁ. 2006. *Vývojová psychologie*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Grada. Psyché (Grada). ISBN 80-247-1284-9.

[8] MATEROVÁ, Jitka a Megan KING. 2001. *Příručka občana*. Praha.

[9] NAKONEČNÝ, Milan. 2014. *Motivace chování*. 3., přeprac. vyd. V Praze: Triton. ISBN 978-807-3878-306.

[10] NENADÁL, Jaroslav. 2016. *Systémy managementu kvality: co, proč a jak měřit?*. Praha: Management Press, ISBN 9788072614264.

[11] REKTOŘÍK, Jaroslav. 2010. *Organizace neziskového sektoru: základy ekonomiky, teorie a řízení*. 3., aktualiz. vyd. Praha: Ekopress. ISBN 978-808-6929-545.

[12] ŠEDIVÝ, Marek a Olga MEDLÍKOVÁ. 2017. *Úspěšná nezisková organizace*. 3., aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada. Manažer. ISBN 978-802-7102-495.

[13] TOŠNER, Jiří a Olga SOZANSKÁ. 2002. *Dobrovolníci a metodika práce s nimi v organizacích*. Praha: Portál. ISBN 80-717-8514-8.

[14] VÁGNEROVÁ, Marie. 2012. *Vývojová psychologie: dětství a dospívání*. Vyd. 2., dopl. a přeprac. Praha: Karolinum. ISBN 978-802-4621-531.

Internetové a mediální zdroje

[15] BERNARDOVÁ, Dana. 2017. Přínos malých firem v regionu je neoprávněně přehlížen. *In:Hanackyvecernik.cz.* [online]. [cit. 2017-10-17]. Dostupné z: http://www.hanackyvecernik.cz/rozhovory/ekonomika/dana-bernardova-prinos-malych-firem-regionu-je-neopravnene-prehlizen?weusecookies=1

[16] ČSU. 2017. Satelitní účet neziskových organizací. *In:CZSO.CZ.* [online]. [cit. 2017-10-17]. Dostupné z: http://apl.czso.cz/pll/rocenka/rocenka.indexnu_sat

[17] Ekonomika. ©2017. *Ekonomika-otazky.studentske.cz.* [online]. [cit. 2017-10-17]. Dostupné z:http://ekonomika-otazky.studentske.cz/2008/07/rozdlen-nrodnho-hospodstv.html

[18] FRIČ, Pavol. 2015. Občanská společnost a definice NNO, vývoj, stav a trendy: Dílčí studie pro Koncepci politiky vlády vůči nestátním neziskovým organizacím do roku 2020. *In: Vláda České republiky* [online]. [cit. 2017-10-18]. Dostupné z: https://www.vlada.cz/assets/ppov/rnno/dokumenty/studie_fric_pro_web.pdf

[19] FRIŠTENSKÁ, Hana. 2014. *Stát a nestátní neziskové organizace* [online]. 18 [cit. 2017-10-18]. Dostupné z: https://www.vlada.cz/assets/ppov/rnno/dokumenty/prezentace_fristenska_pro_web.pdf

[20] ISIC. 2017. In: *Isic.org.* [online]. [cit. 2017-10-17]. Dostupné z: https://www.isic.org/about-us/

[21] ISO. 2016. *Managementmania.com.* [online]. [cit. 2017-10-17]. Dostupné z: https://managementmania.com/cs/iso-26000-spolecenska-odpovednost-firem

[22] Křesadlo. 2017. *Kresadlo-ok.cz.* [online]. [cit. 2017-10-17]. Dostupné z: http://kresadlo-ok.cz/

[23] Marketingový výzkum v kostce. 2017. *Marketingovenoviny.cz.* [online]. [cit. 2017-10-31]. Dostupné z: http://www.marketingovenoviny.cz/marketing_2363/

[24] Marketingový výzkum. *Marksmarketing.cz.* [online]. [cit. 2017-10-31]. Dostupné z: http://www.marksmarketing.cz/rubriky/marketingovy-vyzkum/kvantitativni-vyzkum/

[25] Neziskovky. 2015. *Neziskovky.cz* .[online]. [cit. 2017-10-17]. Dostupné z: http://www.neziskovky.cz/clanky/511_692/fakta_typy-neziskovych-organizaci/

[26] Rozbor. 2015. Rozbor financování nestátních neziskových organizací z veřejných rozpočtů v roce 1015. In: Vláda.cz. [online]. [cit. 2017-10-17]. Dostupné z: https://www.vlada.cz/assets/ppov/rnno/dokumenty/rozbor_2015_material_pro_web.pdf

[27] Statistika. 2015. *Neziskovky.cz.* [online]. [cit. 2017-10-17]. Dostupné z: http://www.neziskovky.cz/clanky/511_695/fakta_statistika-postu-nno/

[28] Zákony pro lidi. ©2010-2017. Zákon č. 198/2002 Sb. *Zákonyprolidi.cz* [online]. [cit.

2017-10-17]. Dostupné z: https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2002-198/zneni-20140605

Kvalifikační práce

[29] KUCHTÍKOVÁ, Kateřina. 2011. *Analýza společenské odpovědnosti firem v Brně a okolí*. Diplomová práce. Brno: Masarykova univerzita, Ekonomicko správní fakulta, Regionální rozvoj a správa. Vedoucí práce Viktorie Klímová.

[30] VEIGENDOVÁ, Radka. 2011. *Analýza financování neziskových organizací*. Pardubice, Bakalářská práce. Univerzita Pardubice, fakulta Ekonomicko-správní, Ekonomika a management. Vedoucí práce Jan Černohorský.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

CSR	Corporate Social Responsibility – Společenská odpovědnost firem
ČSU	Český statistický úřad
SOF	Společenská odpovědnost firem
EU	Evropská unie
ZŠ	Základní škola
NOZ	Nový občanský zákoník
NNO	Neziskové nevládní organizace
NOZ	Nový občanský zákoník
ISIC	International Student Identity Card – Mezinárodní studentská identifikační karta
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization - Organizace spojených národů pro vzdělávání, vědu a kulturu

SEZNAM OBRÁZKŮ

Graf č. 1: Know-how úspěšné neziskovky 13
Graf č. 2: Podíl objemu dotací poskytnutých NNO ze státního rozpočtu dle odvětví..... 16
Graf č. 3: Počet a poměr dívek a chlapců (Zdroj: vlastní) 36
Graf č. 4: Počet a poměr studentů ve městě a na vesnici (Zdroj: vlastní) 36
Graf č. 5: Počet a poměr studentů na základní škole a gymnáziu (Zdroj: vlastní) 36
Graf č. 6: Kde jste se setkali (Zdroj: vlastní) 39
Graf č. 7: V jakých oblastech působí (Zdroj: vlastní)..... 40
Graf č. 8: Organizace, které děti znají (Zdroj: vlastní) 41
Graf č. 9: Vybrané organizace (Zdroj: vlastní) 42
Graf č. 10: Možnost zapojení (Zdroj: vlastní) 434
Graf č. 11: Získávání informací (Zdroj: vlastní)..... 45

SEZNAM TABULEK

Tabulka č. 1: Typologie neziskových organizací v ČR podle sledovaného zájmu 13
Tabulka č. 2: Objem dotací poskytnutých NNO z jednotlivých veřejných rozpočtů a státních fondů v roce 2015 dle úrovně rozpočtu (v tis. Kč) 15
Tabulka č. 3: Počet registrovaných NNO v ČR 166
Tabulka č. 4 : Už jste se někdy setkali s pojmem nezisková organizace (Zdroj: vlastní) 388
Tabulka č. 5: Škola a web (Zdroj: vlastní)..... 40

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1 Návrh dotazníku 56

Příloha č. 1: Návrh dotazníku

Už jste se někdy setkali s pojmem nezisková organizace?

- ne, nikdy jsem to neslyšel/a
- už jsem to slyšel/a, ale význam přesně neznám
- ano, vím, co pojem znamená (v tomto případě dopište, co si myslíte, že pojem znamená do pole Jiné)
- ne, ale asi tuším (v tomto případě dopište, co si myslíte, že pojem znamená do pole Jiné)
- pole Jiná pro popis

Pokud jste se s pojmem nezisková organizace setkali, uveďte, kde:

- ve škole
- doma
- od kamaráda
- na webu
- z plakátů, nebo reklamy
- z novin, nebo z webu
- přímo z neziskové organizace
- jiným způsobem
- nesetkal

Víte, v jakých oblastech působí?

- Text pro odpověď:

Neziskové organizace, pro které pracují dobrovolníci, působí v zájmových oblastech, nebo pomáhají lidem ve ztížené životní situaci. Dokážete vypsat alespoň tři oblasti, ve kterých mohou působit?

- Text pro odpověď:

Znáte nějaké celostátní organizace? Např. z televize

- Text pro odpověď:

Znáte některé z těch, které působí ve Vašem okolí?

- Armáda spásy
- Atletický klub Olomouc
- Český červený kříž
- Duha - kulturní klub u hradeb
- Dům dětí a mládeže Olomouc
- Junák
- Greenpeace
- Fond ohrožených dětí
- ISIC
- UNICEF

Jste vy sami zapojeni v některé neziskové organizaci? Pokud ano, napište, prosím, ve které?

- Text pro odpověď:

Využíváte, nebo navštěvujete vy sami takovou organizaci? Pokud ano, uveďte, prosím, jakou:

- Text pro odpověď:

Pracuje někdo z vaší rodiny pro nějakou organizaci? Pokud ano, můžete napsat ve které, nebo v jaké oblasti?

- Text pro odpověď:

Pracuje někdo z vašeho okolí pro neziskovou organizaci? Pokud ano, můžete napsat ve které, nebo v jaké oblasti?

- Text pro odpověď:

Pokud budete mít více informací o možnostech, jak a kde se zapojit, uvažovali byste o takové pomoci? Přispět pár hodinami v měsíci jako dobrovolník v některé organizaci v místě bydliště?

- Ano
- Ne
- Nevím, podle možností

Chtěli byste dostávat více informací, kde je možné se zapojit?

- Ano
- Ne

Pokud chcete dostávat informace, jakou možnost upřednostňujete?

- ve škole, např. na nástěnkách
- ve škole formou besedy s lidmi přímo z takové organizace
- doma
- v místních novinách
- na sociálních sítích
- informace na internetu

Jste dívka, nebo chlapec??

- dívka
- chlapec

Navštěvujete školu ve městě, nebo na vesnici?

- Ve městě
- Na vesnici

Studujete na gymnáziu, nebo na základní škole?

- Gymnázium
- Základní škola

Poděkování a rozloučení

Odpovědi dotazníku:
https://docs.google.com/spreadsheets/d/1mXEtjPJUTOt4QIfrb3msG0DA2InT3JDGSDDTjGIAUFU/edit?usp=sharing